GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

(Br.) Litt.
Sv.

AUGUST SCHÖN

STRÄJK

1898

(Br.) Litt. Sv.

August Schön

STRÄJK

* * *

BERÄTTELSE FRÅN NITTIOTRE

STOCKHOLM
BOHLIN & C:o.

Pris 50 öre.

STRÄJK

Sv. 60
309

August Sehön

STRÄJK

BERÄTTELSE FRÅN NITTIOTRE

STOCKHOLM.
BOHLIN & C:O.

STOCKHOLM
Isaac Marcus' Boktr.-Aktiebolag
1898.

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

De voro ändå bra lyckliga, Anna och Johan Lindberg, de ägde och älskade hvarandra. De två år de varit gifta, hade haft idel sol med sig i hvad de företagit. Anna hade tjänat som husa hos grosshandlare Abramsons och Johan var en väl kvalificerad murare. Han hade ovanlig lust för sitt yrke, och nykter och ordentlig som han var, hade han städse haft sina byggmästares förtroende. Litet hade de haft att sätta bo med, men med det lilla förstod Anna att ordna så, att hemmet såg riktigt hemtrefligt ut. Visst voro en del af möblerna tagna på afbetalning, men de ansågo dem likväl som sina egna. Johans mästare hade lofvat *honom* arbete i första rummet, och till bröllopet hade han till och med fått ut i förskott, fast man ännu blott var i april. Och Anna skulle vara så sparsam — ja, de sågo

med ett ord en så ljus, idyllisk framtid, som ses kan, skymta sig till mötes. Det är förunderligt, hvad synglaset »en koja och ett hjärta» har förmåga att måla med ljusa färger på framtidens mystiska ridå.

Det var stor glädje hvarje kväll, då Johan kom från arbetet, men fredagskvällarne voro synnerliga högtidsstunder, ty då var aflöningen uppburen, och hur det nu är, så trifves kärlekens poesi och de prosaiska pänningarne väl tillsammans. Då gingo de tillsammans ut för att göra uppköp och ibland göra en afbetalning på något kontrakt. Och så förgick tiden. Det lilla bohaget förökades, kärleken likaså, såvida den ej med ens, då de förut sågo hvarandra på goodtemplarmöten, hade nått sin kulmen. I detta lyckans solsken hade ännu en solstråle tillkommit. Gud hade begåfvat dem med ett barn, en ljuslockig liten pilt. Lyckliga människor, som fått se tvänne år af sin lefnad förflyta utan bekymmer och sorger! Lika afundsvärda som sådana människor äro, lika få till antalet finna vi dem.

I.

Nu kom sommaren 1893, då den för så många familjer i G. olycksdigra sträjken utbröt. Naturligtvis tillhörde Johan fackföreningen. En god arbetare och en god kamrat — se där den lösen Johan när som helst var färdig gifva. Man trodde att sträjken snart skulle upphöra, ty till och med arbetsgifvarne kände kamratandans styrka hos sina arbetare. Sträjken kom dock på en högst olämplig tid, ty den långa vintern hade närmast föregått densamma, och kassa och kredit voro så hårdt anlitade som de kunde blifva. I mjölkmagasinet hade man ännu ej nekat Anna att öka sin skuld, fastän hon under sista tiden dagligen anlitat deras hjälpsamhet; men då sträjken började, fick fru Lindberg en vänlig påminnelse om att betala den gamla skulden innan den förstorades.

Så gick vecka efter vecka, och nöden stack

in sin hand allt längre och längre. Anna hade dock ej klagat, ty allt emellanåt fick ju Johan några kronor ur sträjkkassan, och de hade ännu ej lidit nöd i ordets egentligaste bemärkelse.

Johan såg allt mera grubblande ut för hvarje vecka. Dagarne blefvo så långa, icke ens sträjkmötena intresserade, och hvad skulle det blifva till vintern? Han höll dock fortfarande mycket strängt på kamratandan, och han skulle ej svika sin förening, nej det ansåg han för den största vanära. Anna började dock allt mer och mer bedja honom att hällre ställa sig i sträjkbrytarnes led än att låta dem svälta ihjäl.

— Du begär väl ej, sade hon, att jag skall taga gossen på armen och gå ut för att tigga. Älskade Johan, bryt hällre med dina kamrater och gå till arbetet, än att du förstör både dig själf och oss. Jag uthärdar ej längre, vi behöfva hällre mat än att lyssna till hvad fackföreningen befaller.

Johan hade under tiden stigit upp och vandrade af och an på golfvet. I vagnen låg den lille så blek. Moderns klena kost och stora oro för framtiden hade öfverfört en synbar verkan på gossen. Det syntes att en häftig kamp kämpades inom Johans bröst. Allt flere af hans kamrater hade redan

återgått till arbetet, och sträjken kunde nu anses vara förfelad. Sträjkkassan var tom, och nöden, lifvets stränga exekutor, hade bosatt sig där hemma. Svettdropparne prässade sig fram på Johans panna, läpparne voro hårdt tillslutna och stegen öfver golfvet blefvo närvösa, allt under det Anna talade och sökte beveka honom att gå till arbetet.

— Mins du, Anna, sade han och stannade framför henne, huru du i början af sträjken uppmuntrade både mig och kamraterna? Var det icke *du*, som först föreslog möten för hustrurna, och var det icke du, som, då vi så när hade gifvit efter för byggmästarnes uppmaningar, hade ett uppmuntrande ord, som stärkte oss i vår uthållighet?

— Jag mins det, Johan, sade Anna, och jag har gråtit däröfver många gånger. Eder sak var och är ännu rättvis, men det är ej rättvisan, som regerar världen, Johan. Det skall besannas nu som alltid, att den fattige arbetaren skall förtryckas och — tiga. Så länge han tiger och tager emot, hvad som gifves honom, så länge har han förtroende, men han bör ej ha anspråk. Eder sak är rättvis, Johan, men vi hålla på att svälta ihjäl, och du måste böja dig för arbetsgifvarne och stoppa öronen till för hvad dina kamrater kunna säga.

— Tror du då, Anna, att den fattige arbetaren för alltid skall plågas och undertryckas? Är icke denna sträjk en början till det bättre i vårt fack? Om det blott fanns någon möjlighet att hålla ut i striden, så fingo vi nog bättre sedan. Vet du hvad fackföreningsordföranden sade, Anna? Jo, i sitt föredrag i går sade han, uppmanande oss att hålla ut, att hvarje strid kräfver uppoffring, och det kan hända, sade han, att vi, som nu sträjka, äro de offer som kräfvas för att påskynda bättre dagar. Man slår oss ständigt i ansiktet med den frasen, att vi äro de mest betalda af alla arbetare, vi hafva ju så och så mycket i timmen, men de beräkna ej, att vårt arbete varar blott några månader, och att vi sedan få gå där sysslolösa under hela långa vintern. Byggmästarne säga visserligen att de dela vår sysslolöshet, men för dem ställer sig väl saken annorlunda: Först och främst gå de sysslolösa äfven på sommaren, och under denna sysslolöshet förtjäna de likväl så, att de köpa det ena huset efter det andra. Och med hvilkas pänningar köpa de hus?

— Det är väl med sådana, som de förtjänat på sitt arbete, svarade Anna fundersamt.

— Sade du ändå, att det var på deras *arbete*, Anna? Förstår du inte ännu, att det var *vi*, som

fingo göra arbetet, och att de togo hela förtjänsten?

Förstår du icke, Anna, att vi arbetare äro maskiner blott, som få jämt så mycket kol, vatten och smörja som är nödvändigt för att hålla maskineriet i gång. Och, ser du, Anna, det är mycket billigare för dem att hafva oss lefvande maskiner, än de vanliga, som göras på mekaniska värkstäder, ty oss behöfva de blott gifva hvad vi för dagen behöfva, och alls icke vid aflöningen afräkna någon slitningskostnad och sådant. Till och med sina hästkreatur måste de föda öfver vintern, men oss hafva de blott att nådigt afskeda.

Anna hörde på med spänd uppmärksamhet. En sådan utläggning hade hon aldrig förr hört.

-- Ja, Johan, sade hon, du har rätt, ingen kan förneka det, men jag säger för sannt, att vi äro för svaga att utses som offer. På detta sätt svälta vi ihjäl, om icke Guds hjälp träder emellan. Det är nog hårdt för dig, Johan, att bryta både mot dina kamrater och mot dina åsikter, men nöden har ingen lag, du måste, du skall gå till arbetet.

Nu vaknade gossen och sträckte sina armar åt modern, som också tog upp honom ur vagnen, under det hon jollrade och smekte med honom. Le-

endet på de små läpparne var mera matt än tillförne. Det var Johan, som först kom fram med den anmärkningen. Anna suckade därvid och sade:

— Stackars liten, äfven du är ett af sträjkens offer. Du skulle ha stärkande föda, du lille, men du skall nog få, bara pappa får arbete igen . . .

II.

Det knackade på dörren. Det var Appelberg, en kamrat till Johan, som kom.

— Hur är det med dig, enstöring? ropade han till vid inträdet. Du måste ut och röra på dig, Johan. Här lefver du som en snigel i sin snäcka; kom nu med ut till kamraterna, vi skola i dag förlusta oss litet . . . . Jag kan hälsa från verkbasen, han var i morse hos oss igen och bjöd oss komma. I dag skrattade vi blott åt honom. Han är naturligtvis lika myndig som vanligt och håller det som en stor nåd, att vi ännu icke blifvit förbjudna att gå upp på hans bygge. Då vi skrattade åt honom gick han sina färde, men vi hörde ordet lathundar gå öfver hans skäggiga läppar. Oskar Eriksson hade

så när sprungit efter honom, men vi häjdade honom. Nu skall du emellertid gå med — vi få på förmiddagen en liten utdelning, och sedan skall det bli festa utaf.

Johan såg på Anna och sade, att han snart skulle vara tillbaka med litet pänningar, ifall han fick några. Därpå tog han mössan och följde med Appelberg.

Appelberg var en ung, skicklig arbetare i sitt fack. Han var alldeles införlifvad med sitt yrke och han plägade säga, att han älskade arbetet för dess egen skull. Han var stolt däröfver och hade med kropp och själ hängifvit sig däråt. Hans yrke var hans jordiska kallelse, och hvarje arbetare, som ej älskar sitt yrke, vandrar, enligt hans åsikt, på en oriktig väg. Han brukade för sina måndagsfirande kamrater berätta nödvändigheten af att äga kärlek till sitt yrke, och plägade då illustrera sin berättelse med förtäljandet af en gammal trädgårdsmästare, hvars odlingar alltid förvånade hans grannar. Hans sparris och dylikt var alltid färdigt då grannarnes höllo på att skjuta upp ur jorden, och då stark torka hade brännt upp blommorna i andra trädgårdar, såg man däremot hans buskar öfversållade med blommor, och under det augustisolen gjorde

alla andra gräsplaner gula, voro hans smaragdgröna. »Men hur bär ni er åt, far, med edra planteringar, så att de frodas i alla väderleksförhållanden?» frågade de förvånade grannarne. »Jo, jag har bara ett sätt», svarade den gamle trädgårdsmästaren: »Jag älskar dem.»

Och i detta ord ligger ju också lösningen af hela frågan. Huru många omsorger finnas ej, omöjliga att på förhand bestämma, och hvilka blott hjärtat och en god vilja kunna uttänka? Exemplet och vanan kunna lära en ett nytt yrke, men det är endast kärleken därtill, som gör en till en skicklig arbetare.

Appelberg hade ofta sporrat Johan Lindberg genom sina äggande samtal med honom, icke blott i arbetarefrågan utan äfven i andra praktiska frågor.

Hör du Johan, sade Appelberg, sedan de väl kommit ut på gatan, du lär ha blifvit en riktig rabulist du i den här striden, påstås det. Alla förvåna sig öfver dig, — du som alltid var så konservativ innan ännu sträjken började. På mig har hela den här affären haft en alldeles motsatt verkan. Du vet att jag förut gått ganska långt ut i det socialistiska vattendraget, men, oss emellan sagdt, så är det bäst att vända om medan man ännu känner

botten. Jag blef i dag, då jag hörde förbannelserna öfver de gensträfvige arbetsgifvarne så orolig, ja, jag kände mig riktigt olycklig. Inom mig är det som om tvänne makter stredo: en, som odeladt gillar fackföreningens åtgöranden och en annan återigen, som vill draga mig bort från hela sällskapet och som manar mig att, åtminstone delvis, ställa mig på arbetsgifvarnes sida.

Johan hade mycket tankfullt åhört Appelbergs tal och då talet ändtligen var slut blef det tyst en lång stund. Tystnaden afbröts dock af Johan med ett kallt och hånfullt skratt.

— Tjänare, Appelberg! . . . Det otroliga har således inträffat, att den fullödige demokraten böjt sig och nu kryper för dessa blodsugare som ock kallas byggmästare. Någon af kamraterna sade det visserligen, men jag höll det för en omöjlighet . . . Det är väl då också sant att du blifvit . . . .

— Säg ut du, Johan, jag förstår nog hvad du menar.

— Nå ja: att du till och med blifvit läsare, och att motivet till din i allo hastiga frontförändring skulle vara en längtan efter att fortast möjligt få försona dina socialistiska synder för att sedan nå verkbassysslan, en syssla som du särskildt varit skicklig i att håna.

— Johan, vet du nu hvad du säger?

— Lugna dig, min gosse, du får ej afbryta mig! Och då vill jag först och främst säga dig, att du nog bör akta dig för att blifva en scharlatan, du bör vara dig själf, i hvilket sällskap du än kommer. Jag är rädd för att du blifvit en gudsnådlig stackare, så snart du är i byggmästarens eller verkgesällens närhet, och då du kommer på fackföreningsmötena, så är du fortfarande, eller visar dig vara åtminstone, samma gamle röde Appelberg. Fy, hvad jag afskyr slikt kryperi! Är du en sådan stackare, så är det häller icke så mycket bevändt med din af dig så ofta omtalade kärlek till yrket. Ser du, Appelberg: denna din kärlek blir då helt enkelt förvandlad till snikenhet, och du själf till en stor egoist. Det hörs på dig i dag, som om du vore färdig att utan vidare gå tillbaka till de gamla vilkoren.

— Johan, sade Appelberg, under det han riktade sin blick rakt in i Johans melankoliska ögon, tror du, om jag säger dig, ja bedyrar, att du helt och hållet misstager dig på mig, om du hyser sådana tankar om mina nuvarande åsikter, som de du nu framstält? Jag är ingen scharlatan! Du föraktar läsarne, och du kallar mig äfven för en sådan. Huru

gärna jag än önskade att jag vore en riktig sådan, så är jag likaväl ännu fullkomligt främmande för det religiösa lif, som vi bruka kalla läseri. Det är icke snällt af dig, Johan, att påstå att jag kryper eller försöker ställa mig in hos arbetsgifvarne, ty allt kryperi är för mig lika uselt, som det är för dig och de kamrater som förtalat mig. Nej, den enda väg jag vill gå, är att genom ärligt arbete sträfva mig fram, och just därigenom ämnar jag med Guds hjälp komma framåt i mitt yrke.

— Ser du, att verkgesällplatsen ändå står dig i hågen.

— Ja, det är nästa steg jag i mitt yrke vill taga.

— Ja, sedan du först blifvit läsare, och det hinner du ju bli i vinter, om du icke redan är det.

— Du får ej håna hvarken mig eller läseriet, Johan. Gud gifve att vi voro riktiga läsare!

— Ja, nog vore det bra alltid, ty är det några som krypa före i världen, nog är det läsarne.

— Talar du om religionen, så får du icke blanda sådant däri!

— Det är väl lika godt om jag blandar ihop det, som när de själfva tjäna både Gud och Mammon. Se till exempel på byggmästare Adamsson,

han är just en månljus gosse då det gäller att om söndagarne vara religiös och om hvardagarne vara lik denna världens barn. Han har nog haft nytta af läseriet han! Under det du och jag sedan vi voro små klena pojkar fått hålla i och knoga i yrket, så kom han för några år sedan till staden, efter att i all sin tid ha tjänat som bonddräng. Han fick naturligtvis genast plats hos rike Kvistberg, ty han gick på bönerna om kvällarne. Han kan icke lägga in en sten ordentligt, icke putsa ett tak, har aldrig stått på ett hörn, men nu är han ändå byggmästare, och hinner icke väl få ett hus färdigt förrän han har spekulanter på detsamma. De verkliga byggmästarne, de göra konkurs de, men han och hans läsarebröder, de stå sig godt i alla väder.

— Hvad du nu sagt om Adamsson har alls icke varit af sådan art, att det kan kallas humbug, eller hvad du har velat kalla det. Mot Adamssons läseri kan du ej anmärka något, ty han är ju en mycket välvillig och god arbetsgifvare, och berodde det nu på honom, så skulle sträjken snart vara bilagd.

— Har du märkt att han gjort något därför?

— Det är icke sagdt, att allt hvad en människa gör skall genast vara för alla uppenbart. Kanske

de tysta handlingarne äro de kraftigast verkande. Jag har också betraktat Adamsson med de där blickarne, men är nu glad öfver att kunna se äfven honom som man ser vanliga dödlige.

— Jag tål ej de där bonddrängarne, som inte skämmas, utan låta kalla sig byggmästare; allra minst tål jag dem om de kalla sig läsare. Huru de än kläda sig, så tittar bonddrängen fram, och därtill en stor portion dumdryghet.

— Du tycker naturligtvis att läsarne äro sämre än de andra? Det skulle dock vara roligt att veta hvarför?

— Därför att de hyckla, bara hyckla!

— Det var Adamsson du tog som skottafla, och jag tycker att jag i några ord bevisade, huru grundlöst du talar.

— Hör du, Appelberg, tror du, att Adamsson är ett sådant stort geni, att han därföre är med i alla konventiklar och komitéer?

— Ja, han är ganska begåfvad, och hans krafter tagas väl därföre så mycket i anspråk.

— Ha, ha! Nej, hör du, Appelberg, jag tror, att läsarne redan ha hypnotiserat dig! Du skall inte inbilla dig dumheter. Det är inte hans hufvud, som tages i anspråk så mycket som kassan.

— Nå ja, om han är offervillig, så är det hans ensak, och en sak för öfrigt, som alls icke är att beklaga sig öfver.

— Hvarifrån får han det öfverflöd då, som han gifver af i läsarekassorna?

— Det kommer icke oss vid, bror, det är hans ärligt förtjänta pängar, som gå på det viset. Det är besynnerligt, att du inte gör samma anmärkning öfver de andra byggmästarne, som lägga ner kanske dubbelt så mycket som han i helt onyttiga saker.

— Ja, kanske jag är väl ensidig i att bedöma, men man blir så där bitter då man behandlas orättvist. Det är våra pängar, som gå, vare sig de nedläggas på krogen eller i bönsalen.

— Gud gifve både dig och mig bättre tankar, Johan! Jag önskar, att vi vore ifrån hela fackföreningen.

— Och i stället ginge på bönerna?

— Ja, hvarför inte?

— Nej, Appelberg, inte blir det bättre för en stackare därföre att man går ibland läsarne inte. Sådant där skall du slå ifrån dig! Då du kom in till mig i dag, kallade du mig för enstöring, och sade så gladt, att vi skulle ut och festa. Hvad menade du därmed?

— Jag försökte helt enkelt att slå de allvarliga tankar ifrån mig, som berört mig några dagar, men det lyckas inte.

— Det är matbekymmerna, som göra dig så där gudfruktig. Hvarför skall du låta dig ledas af sådana bekymmer? Värre är det med mig, som har hustru och barn. Jag är också bekymrad, men på mig verka bekymmerna bitterhet och alls icke gudsnådlighet. Jag kan gärna säga dig, Appelberg, att jag alldeles slutat upp med att tro på Guds försyn och sådant där barnjoller, som läsarne inbilla sig. Vi ha fått något, som kallas förnuft, och det är det enda ljus vi böra följa. Detta ljus leder oss också till helt andra resultat för tanken än religionsgrubbleri. Om det fins en Gud, så tror jag, att han är för oändligt stor att se ned till oss jordkryp. Oss jagar ett strängt öde, en slump eller hvad förnuftstroende säga, och detta öde eller slump bestämmer att den ene undertryckes och den andre blir förtryckaren. Det gäller att gå på bara, och den, som är tapprast i att trampa sig väg — sak samma om andras tårar blanda sig i vägens gytja — den kraken kommer fram, de andra få nöja sig med att vara väggrus. Nu har du hört de teorier, som gifva mitt hjärta lugn. Bli du läsare, Appelberg, men bli

då en riktig sådan, och låt mig vara som jag är. Jag hoppas att du inte blir så högfärdig genast, att du inte kan se ned till Johan Lindberg och hans gelikar.

Nu voro de framme vid arbetareföreningens hus, där ett möte återigen skulle afhållas. Det var ett väsen och larm där inne, som öfvergick det vanliga. Bidragen från landsorten läto ännu vänta på sig, så att någon utdelning kunde det icke bli fråga om i dag. Det lilla, som fans, var knappt till och med för fackorganet, som ju måste utkomma på bestämd tid. På eftermiddagen skulle de likväl ut i skogen och roa sig, om än trakteringen blefve ringa. Herr Brogren, som skulle leda festen, var nog mätt, och det var ju hufvudsaken.

Ordföranden slog klubban i bordet och larmet mojnade af.

Byggmästarne hade i dag icke ens bevärdigat dem något svar, det var det enda besked ordföranden kunde gifva, och då han upplyste härom, gick ett mummel genom hela församlingen.

Appelberg drog sig ut ur salen. Där nere stod byggmästare Adamsson, som vänligt hälsade på Appelberg, beklagande sig öfver detta sakernas förhållande.

— Byggmästarn bär en del af skulden, sade Appelberg.

— Herrn kan inte gärna sätta sig in i vårt läge, genmälte byggmästaren. Jag kan ej och vill ej bryta mot mina kamrater, lika litet som jag vill förmå herrn att bryta mot den förening, herrn är solidarisk med. Men det förstår ni nog, att det *nu* är omöjligt att höja eder timpänning, ty vi hafva mottagit våra arbeten under *nuvarande* förhållanden. Om ni hade beredt oss på detta långt förut, så hade det med all säkerhet nu varit helt annorlunda.

— Fackmän ha påstått, att timpänningen kunde höjas *nu*, om herrar byggmästare det ville.

— Vi kunna det *icke*.

— Säg, vi *vilja* icke, och byggmästarn talar sanning. Ni, herr byggmästare, borde, med edra religiösa principer, göra hvad edert samvete bjuder.

— Det gör jag och mina arbetare hafva icke klagat. De skulle i dag gå till arbetet, om de blott vågade för eder och edra kamrater. Jag är djupt bedröfvad, säger jag, då jag tänker på, att vintern är i annalkande och alla dessa präktiga arbetare stå brödlösa. Jag har själf varit kroppsarbetare och slitit förfärligt, så att nog har jag haft tillfälle att både kämpa och lida hvad ni nu få erfara.

— Jag trodde att byggmästaren glömt den tiden. Är det icke så, att då sommaren kommer, så glömmer man vinterns köld och fattigdom?

— Nej, en god vinter är förberedelsetiden för sommaren. Hvarför skulle jag glömma det gamla, som jag genomlefvat? Gud har alltid varit så god emot mig, att jag för hvarje dag behöfver genomgå mitt flydda lif och prisa honom för hans oändliga nåd. Det är han, som välsignat mitt sträfvande, det är han som gifvit mig själs- och kroppskrafter, och det är han, som gifvit mig nåd att inse behofvet af att vara i hans omvårdnad.

Nu stormade fackföreningsmedlemmarne ut ur salen, och då de sågo Appelberg vara så ifrig lyssnare till Adamssons tal, skrattade de och gjorde miner åt hvarandra. Då Johan Lindberg passerade det ställe, där Appelberg stod, mumlade han knappast hörbart:

— Scharlatan!

Appelberg log åt tillmälet. Han skildes så från byggmästaren och gick efter kamraterna, hvilka han snart hann upp. Då han ryckte in i det oordnade ledet, möttes han af allehanda glåpord. Johan Lindberg var visserligen tyst, men i blicken hans läste Appelberg fortfarande ordet *scharlatan*. A. gick fatt honom och sade:

— Johan, hvad menade du med tillmälet jag fick, då du gick förbi mig och byggmästären?

— Jag menade, sade Johan utan betänkande, att mina farhågor angående Appelberg äro alltför sanna, jag menade helt enkelt hvad jag sade.

— Var det därför att jag talade vid byggmästaren, som du gjorde slutsatsen?

— Ja, naturligtvis!

— Men om någon af de öfriga kamraterna stått där jag stod?

— Så hade det ej varit så farligt, ty då hade samtalet helt säkert varit annorlunda än hvad jag tänker mig att det nu var.

— Hvad tror du att vi talade om?

— Om oss, usla stackare, som hafva hjärta till att prässa den gudlige Adamsson så hårdt!

— Är du säker därpå?

— Ja, och därtill att ni, som äro lika gudfruktiga som han, ej få arbeta för oss, ogudaktiga varelser! Fy, Appelberg, det riktigt förargar mig, att du så där skall gå och hyckla både hos oss och hos läsarne. Nu kan det vara slut. Börja du på att arbeta i morgon! Du bad väl ändå därom. Du glömde väl inte att fråga, om det är bön i kväll? Är du inte bror med Adamsson redan? Jag tyckte,

att han var färdig att omfamna dig, som fadern i evangelium gjorde då han mottog sin yngste gosse, som hade varit förlorad. Men det kan han ju spara med tills ni komma tillsammans vid något bönemöte. Var det så där du skulle roa mig, Appelberg, då du bad enstöringen gå med dig ut »att festa». Nu är jag nöjd med ditt sällskap, och jag tänker att du är lika nöjd med mitt. Gå du till läsarne, där har du bästa framgången. *Din* Gud skall nog hjälpa dig, *farväl.*

Kamraterna hade hört samtalet, och med högljudda rop gillade de Johan Lindbergs afskedstal till affällingen. Johans tal uppiggade dem så mycket mer, som de i honom fruktat att få se den affällige. Nu ansågs han vara renhårig.

Appelberg hade intet annat att göra än att gå sina färde, ty att svara hade blott varit att gjuta olja på elden. Han gick åt det håll, från hvilket han kommit, utan mål, utan att se sig om. Han kände sig så vemodigt stämd. Nyss hade han talat vid sin arbetsgifvare, som han i själ och hjärta så högaktade, och säkerligen ansågs han dock af honom som en — socialist. Han hade ju med honom också talat det språk, som till sista ordet skulle ha gillats af fackföreningens ordförande. Nu sökte han

sällskap i deras led, hvilkas talan han fört, och därifrån hade han blifvit utstött. Han var således misskänd och öfvergifven. Tanken härpå gjorde känslan så bitter. Hvart skulle han gå? Hvilkens sällskap skulle han söka? I många strider hade han kämpat för sin jordiska tillvaro, men ingen hade varit så svår som denna. Sträjken höll ju nu på att urarta sig till en strid på lif och död för honom, både i andligt och lekamligt afseende.

Byggmästarens försäkran, att de med bästa vilja icke kunde gifva andra villkor än de, som före sträjken gälde, hade hans tanke stannat för. Hvarföre skulle han misstro en så hederlig människa, som herr Adamsson var? Hans tanke hade efter samtalet varit att följa med kamraterna till skogen och att där framhålla hvad byggmästaren sagt samt bedja dem taga detta i öfvervägande. Det sätt, hvarpå han blifvit mottagen af Johan och de öfriga, hade dock förändrat allt. Han hade tydligtvis för sista gången medlat mellan kamraterna och arbetsgifvarne. Den trösten skulle de dock icke få, att han på aftonen skulle befinna sig bland de religiösa på något af deras bönemöten. Åh nej! Han skulle icke ens taga arbete hos Adamsson, då tillfälle därtill gafs. Med allt detta skulle han visa det dåraktiga

uti deras påståenden; han skulle visa, att man kan vara rättänkande utan att, som de tro, krypa och hyckla.

I denna sin dystra vandring häjdades han plötsligt af någon, som med ett vänligt: »Var så god!» räckte honom en traktat. Öfverlämnaren af traktaten var en gammal herre. Af vördnad tog Appelberg af sig mössan och tackade då han mottog den erbjudna gåfvan.

— Tack! sade den gamle. Lofva mig att ni läser traktaten redan i dag!

— Ja, det kan jag väl lofva, svarade Appelberg.

— Lofvar ni också att handla efter hvad den bjuder, ifall det öfverensstämmer med eder uppfattning?

— Ja!

— Bli inte otålig, men ännu ett löfte: Lofva att gå dit fetstilsraden under traktaten visar!

Appelberg läste den angifna raden, som lydde sålunda:

»Välkommen i afton till en enkel fest i — — Kom gärna i arbetsdräkt. Fri entré.»

— Nej, det lofvar jag ej. Men att läsa traktaten o. s. v. det lofvar jag er, min herre.

— Godt! svarade den gamle, håller ni dessa edra löften, så träffas vi nog i afton. Farväl! Gud skydde er!

Det var, som om molnen plötsligt brustit öfver Appelbergs hufvud. Denna vänlighet och afbrott midt i själastriden var så välgörande. Han satte sig ned på den första soffa han kom till och började läsa. Traktaten innehöll följande, för Appelberg så passande berättelse, då man besinnar den brytning, som hade uppstått inom honom:

"Den bedjande slafven".

En plantageägare i Kentucky, en af Nordamerikas förenta stater, önskade köpa en slaf, men innan han uppgjorde köpet, begaf han sig till slafvens ägare och bad honom uppriktigt säga sig, om han var duglig till arbete och icke hade några fel. Slafvens ägare svarade honom:

— Nej, Kuff (så hette slafven) har intet annat fel än att han beder.

— Godt, sade den andre, det skall jag snart bota honom för.

Köpet afslutades, och den nye ägaren hemförde slafven till sin plantage. Kuff hade dock icke länge varit där, förr än man märkte, att han hvarje morgon vid en tidig timme aflägsnade sig och be-

gaf sig in i en närgränsande lund. Hans husbonde följde honom en gång på afstånd och hörde då, att han bad för honom och hans hustru. Då han bemärktes af Kuff, drog han sig genast tillbaka och sade den gången ingenting åt honom.

När söndagen kom, gick Kuff i kyrkan, och vid hans återkomst därifrån frågade hans husbonde honom, hvad han tyckte om gudstjänsten.

— Jo, mycket, mycket, blef svaret, det är godt folk på det här stället. Lofvad vare Gud, som förde mig hit!

Husbonden fortsatte därpå:

— Kuff, jag tillåter ingen af mina slafvar att bedja, du måste således upphöra därmed!

— Jag kan icke, svarade Kuff.

— Men jag säger dig, att jag vill det.

— Jag kan icke, massa.

— Nåväl, om du icke kan det, skall jag hvarje morgon och hvarje afton låta gifva dig tjugufem piskrapp, ända tills du lärt dig upphöra med att bedja.

— Jag kan icke upphöra med att bedja, massa.

Den stackars Kuff blef då fastbunden vid en påle och erhöll tjugufem piskrapp. Efter denna bestraffning lössläpptes han och gick med lätt och gladt sinne sin väg, sjungande en sång, hvarpå han uttryckte det hoppet, att hans lidandes tid snart skulle taga slut. Då hans husbonde hemkom frågade hans hustru honom, hvarför han icke lät den stackars Kuff bedja, då han icke gjorde någon människa för

när. Han svarade, att han icke ville hafva någon slaf, som bad till Gud, på sin plantage. Med dessa ord gick han till sängs, men vaknade vid midnattstiden af ett häftigt illamående. Han väckte sin hustru och frågade henne om hon icke kunde bedja för honom.

— Nej, svarade hon, jag har icke bedt i hela mitt lif.

— Fins det då ingen i hela huset, som kan bedja för mig? sade den arme mannen, högt jämrande sig.

— Jag vet ingen annan än Kuff, svarade hans maka.

— Nåväl, bed då Kuff komma hit; jag behöfver att någon beder för mig, sade den sjuke.

Kuff åtlydde genast kallelsen. Hans husbonde betraktade honom med något förlägen uppsyn, i det han sade till honom:

— Kuff, skulle du vilja bedja för din grymme husbonde?

— O ja, massa, jag har bedit för er ifrån den första aftonen ni gaf befallning att piska mig.

Den stackars slafvens bön hade blifvit hörd af Herren i himmelen. Kuffs husbonde kom till ett allvarligt bekymmer om sin själ; han lärde känna sig själf, och denna självkännedom lärde honom känna behofvet af en Frälsare, i hvars blod han erhöll rening från sina synder och frid i sitt samvete. Husbonden och slafven vandrade nu sida vid sida på

den smala vägen i tron på honom, i hvilken de båda blifvit ett, och som allena kan göra rätteligen fri.

Åt eder har den nåden blifven gifven, att icke allenast tro på Kristus, utan ock lida för hans skull. Fil. 1: 29."

Allvarligare stämd än förut vek Appelberg tillsammans traktaten sedan han genomläst den, och började åter vandringen. Den frimodige slafven stod för hans blick. Han beundrade honom som en hjälte, under det han ansåg sig själf vara en feg stackare. Eller hvad var det, som i dag oroade honom så mycket? Var det icke det hån, som Johan och de öfriga kamraterna låtit honom få del utaf? I sorgen häröfver blandade sig det, att han icke var tillfredsställd med sig själf, med sitt sinnestillstånd. Denna oro hade han på morgonen sökt döda, men oron och sorgen är så seglifvad, det fick äfven Appelberg erfara. De båda taflorna växlade nu oupphörligt för hans själs öga: den lidande men segrande slafven och hans eget andliga armod. Hvad hade han för allt hvad han arbetat och sträfvat i världen? — Intet! Om han icke skulle räkna det, att han var så misskänd, till och med af sina kamrater. Han borde lefva för mera än hvad denna värld erbjöde.

Fins något mer att lefva för, fins det värkligen ett lif efter detta? Kanske att denna tanke, som uppeldat den fattige slafven att bedja midt under de hårda slagen, kanske att den är ett irrbloss, en hägring blott! Men nej, något måste finnas på andra sidan grafven, för hvilket vi redan här måste lefva och uppoffra oss.

Så där ungefär var det resonnement Appelberg förde med sig själf, där han drog fram utan mål.

Det var en härlig sommardag, fåglarne sjöngo i harmoni med den öfriga liffulla skapelsen. Öfverallt var det ljust utom i Appelbergs hjärta. Där rådde ett mörker, som kan jämföras med höstnattens, hvilket omsluter stormar och regn, utan att låta den minsta stjärnas ljus tränga ned till jorden.

III.

Vi lämna den sorgsne Appelberg för en stund och gå i stället med Johan Lindberg, som gjort en afstickare hem för att underrätta Anna om, att ingen

utdelning förekom ur sträjkkassan i dag, en underrättelse, som ingalunda var egnad att förjaga de moln, som där lägrat sig. Anna hade tänkt att taga den lille med ut i det gröna, men han hade hostat och mått så illa, att hon riktigt fruktade för att han skulle bli allvarsamt sjuk. Johan kunde ej uthärda hennes outsägligt lidande blick eller höra den lilles hosta, utan tog sin mössa igen och gick. Han skulle snart vara tillbaka. Kanske att någon af kamraterna hade en krona att afstå åt honom. I så fall komme han genast hem.

— Johan, ropade Annna efter honom, hvad kommo ni öfverens om på mötet i dag?

— Om just ingenting, om icke det, att Appelberg är en riktig hycklare. Först var han med oss inne i salen, och så smög han sig ut till Adamsson, som tydligtvis stod och väntade på honom, för att få höra hvad vi afhandlade. Kommer han hit och söker mig, så säg att jag inte har något vidare otalt med honom. Men nu får du icke uppehålla mig, Anna, jag är snart här igen.

En stund efter sedan Johan gått, knackade det på dörren. Anna, som gråtit sig mätt ännu en gång, torkade hastigt bort tårarna och bad den främmande stiga in.

Det var en tjänsteflicka (Anna tyckte att det var Adamssons, men var ej säker därpå), som bad att fru Lindberg skulle hålla till godo med innehållet i en medhafd korg. Utan att afvakta svaret plockade hon upp både bröd och kött på bordet.

Anna ville ovilkorligen veta, hvarifrån gåfvorna kommo, men fick blott till svar, att det var ifrån Gud. Hennes matmoder, som varit medlet i Guds hand till denna kärlekstjänst, ville vara onämd. Med det beskedet aflägsnade hon sig.

Tårar kommo åter i Annas ögon, men nu voro de ej så kalla och bittra. Det behöfves så litet af kärlekens nardus i lifvets bittra kalk för att förtaga bitterheten. Nu tackade Anna Gud för hjälpen, äfven om den var kommen från byggmästare Adamssons. Hon hade läst om, huru Gud förde kött till profeten genom korpar, och hon förnam att profetens Gud ännu lefde och såg till henne i hennes nöd. Ack, om Johan också blefve glad och tackade Gud då han kom hem, kanske ännu mera besviken än han var, då han gick ut. Men Johan tror icke på Guds försyn, han tror ej på uppriktigheten hos de kristna, hvilket allt grämde henne.

Pysen, som somnat vid hennes bröst, hade feber, och hostan oroade honom i sömnen. Hon lade

honom försiktigt i hans bädd under det hon sakta hviskade:

— Stackars liten, nu skall mamma koka kött och buljong, och så skall liten bli stark igen.

Men hvad skulle hon göra upp eld med? De stickor, som lågo vid köksspiseln, räckte ej till för köttkokningen. Ännu en köksstol måste således brinna. Den enda fördelen Lindome-stolarne bjuda, är väl den, att de äro lätta att bryta sönder i stunder af sådan förlägenhet som Annas.

Glädjen öfver den puttrande köttpannan var så stor, att Anna icke alls kom ihåg den dag, då stolen gjorde sitt inträde hos dem. Och väl var det, ty det hade blott kostat tårar. Fast hellre tänkte Anna på, huru förvånad Johan skulle bli. Måtte han blott dröja tills allt blef färdigt!

IV.

Därute i skogen var ej stämningen så hög, som den plägade vara. Det låg något tryckt öfver det hela. Åtminstone tyckte Johan det, där han gick af och an med tom mage och dyster blick. Vår synförmåga förvillas ofta af vårt sinnestillstånd, och då blir omgifningen sådan som sinnestillståndet är. Det vill säga, att om vi äro tråkiga, så se vi omgifningen med en tråkig blick, och så blir allt tråkigt. Här och där stannade Johan och talade vid en kamrat. Den hufvudrörelse, som den tilltalade gaf som svar, kommer oss att förmoda, att Johan försökte låna den omtalade kronan, och att kamraterna voro lika fattiga som han själf var. Så småningom drog han sig undan skaran och gick, mera modfäld än tillförne, hem.

På hemvägen häjdades äfven han af den gamle traktatutdelaren, som vänligt bjöd honom en liten skrift. Johan tog emot skriften och läste rubriken:

»*Det himmelska landet*», men räckte den åt gifvaren med ordet: Tack, gamle man, men det är icke *det* jag behöfver, jag behöfver komma öfverens med det jordiska landet först, och då jag klarat mig här, så få vi väl se huru det är med det himmelska sedan.

— Det är alldeles en motsatt åsikt till bibelns, sade den gamle. Där står det: »Söken *först* efter Guds rike och hans rättfärdighet, och då skall allt detta därjämte tillfalla eder.»

— Ja, visst! Men då skall man kunna skrymta bra, genmälte Lindberg. Det var synd, att ni inte i stället träffade en f. d. kamrat. Han håller visst på att som bäst praktisera de där teorierna, han. För mig hafva de emellertid ingen betydelse, farväl!

Och därmed fortsatte Johan sin väg, förargad öfver att läsarne öfverallt gingo honom i vägen.

Aldrig hade han känt sig mera bitter än nu. Rundt omkring bara mörker! Fåglarnes sång förekom honom som ett hån, ja, människorna hånlogo åt honom, tyckte han. Är det underligt att man blir socialist, att man blir bitter, ja, att man blir en stackare, mumlade han för sig själf. Som han gick där drömmande, spratt han till. Han hade ej sett upp, utan gått rätt in i ringen af en hel hop bättre dagdrifvare, d. v. s. några unge män, som dagligen

paradera vid hörnet af den s. k. snobbrännan*) och allén.

— Se upp, knöl! ropade de.

Johan svarade dem ej, men pillret var bittert. Knöl, sade de, mumlade han för sig själf, ha, ha, hvilka uslingar! Sådana där är det vi stackars arbetare skrapa ihop pängar åt. Är det underligt, att revolutionspartiet växer. Sannerligen gjorde man ej mänskligheten en tjänst med att skaffa sådana där uslingar ur världen. Fy, hvad det är upp- och nedvändt! Vi arbetare, vi få träla, vi få slita, de där, de plocka frukterna. Det är med oss, stackars arbetare, som med israeliterna i Egypten, hvilka jag läste om i skolan, de gjorde landet Gosen och hela Egypten för öfrigt de största tjänster för minsta

*) G:s vackraste gata har för syndens skull fått detta sorglustiga namn. Vid middagstid kan man där få se figurer i människoskepnad, åt hvilka man knappast vet om man skall skratta eller gråta. De vidaste benkläder omsluta de magraste ben, fotbeklädnaden liknar små skarskidor, den magra krokiga kroppen bär en rock, i hvilken man kunde plocka in ett par sådana kroppar till, i den djupa ögonvrån är vanligtvis en glasbit intryckt, kallad enkeltjusare, hvilken något döljer den slappa, intetsägande blicken. Lägger man till denna beklädnad en fyra tums hög krage, som stödjer de långa öronen, en knölpåk under armen och en trubbig hund i hälarne, så är detta slags dagdrifvare tecknade.

möjliga ersättning. De där uslingarnes föraktfulla tillmäle svider nog lika svårt som pådrifvarnes piskrapp på israeliternas ryggar. För all möda fingo israeliterna egyptiernas förakt, och Farao, han fruktade blott för att oppositionen skulle börja röra på sig. Därför måste befrielsens gossebarn ut i Nilen. Moses, befriaren, dör dock ej, det finnes alltid för honom en rörkista, som Nilens krokodiler ej nå. Appelberg, om du vore här, så skulle Johan Lindberg utlägga bibeln för dig. De där uslingarne liknar jag vid Nilens krokodiler, ty lika många barn, som de slukade, lika mången oskuld hafven I, samhällets drägg, rånat. Farao, det är den järnstarka konservatismen, som undertrycker hvarje klagan, som är rädd för att Israel skall förökas. Vi proletärer, vi få ej tillväxa, vår tanke får ej befrias, nej, vi skola gå samma eviga kretsgång, hållas i samma mörker, som i årtusenden varit slafvarnes afundsvärda lott. Dränk Moses, underkufva frihetskänslan, undanhåll oss kunskapens träd, så att vi ej få plocka dess frukter. Dessa frukter äro farliga — för underklassen. Det susar i trädets krona: Ingalunda skolen I dö! Men det är sant: det är ju ett syndafall, enligt läsareteorien, att plocka kunskapens frukter! Långkatekesen och bönboken är allt hvad vi behöfva. Fy,

du raggiga ulfvahop! Hvad jag hatar, ja, afskyr dig! Vet du ej, att det fanns en rörkista för befrielsens Moses! Vet du ej, att han skall uppfostras vid Faraos hof, att frihetskänslan håller på att krossa dig, du döfva öfverklass. Farao, vi skola dränka dig i det röda haf, du själf genom dina brott åstadkommit.

— Är du galen, karl, du går ju och pratar högt och gestikulerar, röt en barsk stämma. Det var en poliskonstapel, som med dessa ord kom Johan att sluta sitt oratoriska föredrag om Farao.

— Stör jag konstapeln? sporde Johan och gick sin väg utan att afvakta svaret.

Nu skyndade han på hem. Anna väntade nog! Stackars Anna! Eller stackars Johan hellre! Hon väntade på en skärf till mat och han hade uppbjudit sista kraften för att skaffa skärfven. Han visste ej hvilken af dem båda, som vore mest att beklaga. Det var nog Anna, som var den olyckligaste, tyckte han. Denna slutledning drog han af den innerliga kärlek, han hyste till henne.

Nu var han ändtligen hemma. Vägen var så lång i dag, och så tröttsam sedan. Han tog ej så häftigt i dörrlåset som vanligt, och öppnandet af dörren beledsagade han med en djup suck.

— Hvad du kommer lagom, Johan, sade Anna så vänligt, då hon vände sig till honom från spiseln, så rödblommig och glad.

Bordet var dukadt med färska bröd och en hel del andra goda saker.

— Men, Anna!

— Ser du hvad Gud är god, Johan!

— Hm! Hvar har du fått det där ifrån, Anna!

— Jag har tagit det som ifrån Gud, är *det* icke tillräckligt!

— Jo, det förstås, men hvem har varit hit med det?

— Det fick jag inte veta, men jag tyckte att det var Adamssons jungfru.

— Sade du Adamssons? Du skall icke inbilla mig dumheter, Anna!

— Nu, Johan lille, skola vi inte resonnera om det, utan sätta oss till bords. Sätt dig, Johan, så lägger jag upp köttet och potatisen nu. Det var en riktigt rar köttbit; jag har fått den präktigaste bullion ur den. Stackars min gosse, hvad det skall smaka att få ett ordentligt mål mat!

— Hvad du är rar, Anna! Du är nöjd och lycklig öfver så litet!

— Jag är väl inte nöjd med så litet, jag, som

inte nöjde mig med någon annan än dig. Du är allt så rar också, Johan, som inte går till krogen, utan i stället går hem till din Anna och pysen.

— Förunderliga makt, mumlade Johan för sig själf, under det hans ögon voro fästade på köttgrytan och hans öron på Annas tal.

— Nu skall du läsa till bords, Johan. Jag har tackat Gud, men du måste hjälpa mig.

— Läs du, Anna! Du vet ju att jag inte har alldeles samma åsikter om Guds försyn och sådant, som du.

Anna läste: I Jesu namn gå vi till bord, äta, dricka på Guds ord. Gud till ära, oss till gagn, få vi mat i Jesu namn. Amen. Och därefter fick maten tysta munnen en stund.

Pysen väckte samtalet till lif igen med sin hosta, som kom honom att vakna.

— Må Gud hjälpa att han ej blir sjuk, den stackarn, sade Anna.

— Du skall ej tala så mycket om Guds hjälp, Anna. Det där förstå vi ej. Om det fins en Gud, så hjälper han blott de rika. Du vet ju huru det står: Den, som hafver, honom skall det gifvet varda.

— Du får ej vara så hätsk, Johan, du sårar mig därmed. Jag tror, att om vi varit mera gud-

fruktiga, så hade det varit bättre för oss. Gud pröfvar oss, Johan.

— Han måtte göra det! Men det är besynnerligt, att han ej pröfvar sådana där uslingar, som jag gick i vägen för i allén. Jag gick i tankarne och stötte till några öfverklassare, och genast skällde de som hundar. Hvarför skall han blott pröfva sådana stackare som oss?

— Han pröfvar väl alla!

— Nå, ja! Vi skola inte tala om den saken mer nu. Det roligaste af allt är, att du är så glad, Anna. Då är det för din Johan som det var för israeliterna i Gosen.

— Hur var det för dem då?

— Jo, i hela Egypten var det mörkt, men i landet Gosen var det ljust, säges det ju.

— Ser du, du kan nog bibeln!

— Ja, den där historien har jag upplifvat i minnet på hemvägen, och den kommer en att göra sina jämförelser. Men hvad sade du, Anna, trodde du, att det var Adamssons jungfru, som var hit med mat?

— Ja, jag är nästan säker på, att det var hon.

— Då var det lockmat, ser du!

— Hvarföre tyda allt till det värsta? Hvar-

före inte hellre säga, att det var en af de många tysta kärlekshandlingar, som detta slags människor utöfva?

— Hvad du är lycklig, Anna! Du har ej någon aning om huru mycken humbug, det är i hela läseriet. Du vet ej huru egoistiska dessa människor äro.

— Ja, visst är jag det. Min mor sade alltid, att den lyckligaste lott i lifvet är den att tyda allt till det bästa. Och jag har heller icke den ringaste orsak att klandra de religiöse, de hafva alltid varit så vänliga mot mig. Hafva de fel, så är det också naturligt, ty de äro väl icke mera än människor.

— Hvad en köttbit ändå kan åstadkomma en kraftig värkan!

— Det kan man icke märka på dig, Johan. Du är lika bitter mot välgörarne, hvad de än göra för dig.

— Ja, och det är därför, att under allt ligger det någon beräkning. Adamsson har i dag köpt Appelberg, och jag förstår nu att Appelberg har sin del i det här kalaset. Nu begriper jag, hvad de samtalade om utanför fackföreningshuset. Samtalet gällde naturligtvis delvis mig. Appelberg talade om, huru fattiga vi voro, och så skulle vi genom

den här smakbiten lockas tillbaka till Egyptens feta köttgrytor. Men ni bedrar er, go' vänner, om ni tänker locka Johan Lindberg i er utlagda snara.

— Det finnes således ingenting, som kan förtaga din bitterhet, Johan? Det låter på dig, som om Adamsson ensamt skulle bestämma om ert arbete.

— Nej, inte det, men man ställer högre fordringar på honom, som ju vill vara en som säger sig lefva för en helt annan värld än denna.

— Det där kan jag icke resonera med dig om, Johan, men jag tror, att de ej kunna gifva er andra vilkor nu, än hvad de bjuda.

— Då har du fått samma åsikter som Appelberg. Du blir väl inte läsare, Anna lilla? Nu har jag ledsnat på Appelbergs tal i samma stil, och du får ej börja idissla det, Anna. Det är bäst att vi nu tala om helt andra saker. Hvarifrån fick du ved att koka köttet vid?

Anna pekade på några flisor efter den offrade stolen.

— Nöden har ingen lag, sade hon.

Johan suckade djupt och såg bort från flisorna.

— Du får lof att gå ut och röra på dig litet, Anna, sade han därpå. Nu har du fått mat, så nu orkar du taga dig en riktig promenad. Jag

skall se efter gossen. Du behöfver ej alls vara orolig öfver honom.

— Får jag gå hvart jag vill då, sporde Anna, utan att du blir ond på mig, då jag kommer igen.

— Ja, visst får du det, men hvarför frågar du så?

— Ja, det säger jag icke nu.

Anna skyndade att göra i ordning efter middagen, hvarpå hon gjorde sig så snygg som möjligt, tog farväl af sina älsklingar och gick.

Anna, som hade det så visst för sig, att matvarorna hade kommit från byggmästare Adamssons, kände en okuflig längtan efter att få för dem framsäga sitt oskrymtade tack, och då Johan nu låtit henne få ett så passande tillfälle därtill, så skyndade hon att lätta hjärtat från tacksägelsens börda. Det var till och med en stor glädje för henne att få gå dit. Det var första gåfvan af det slaget, som Anna mottagit. Mången gång hade hon bedit till Gud, att han skulle förskona henne från den stunden, då hon behöfde att mottaga nådegåfvor af sina medmänniskor, men i bönen hade hon alltid lagt ned det ordet, att om lifvet någon gång skulle visa en sådan skuggsida för henne, hon ej måtte hafva högmod som kränktes, då vänliga Guds tjänsteandar

räckte henne hjälpen. Nu hade stunden kommit, och i stället för att blygas öfver att behöfva vara i ett så stort armod, så tackade hon Gud öfver att han visar sin nåd i lifvets alla skiften. Så kunde hon nu ock i de vänliga människor, som uträttade Guds ärenden, se den högstes barn, hvilka hon hade behof af att välsigna. Visserligen stod det ordet för henne: Saligare är att gifva, än taga, men hon unnade dessa kärlekens människor det största måttet af saligheten.

Var det ock nu så saligt att *taga*, huru skönt skulle det ändå icke vara att *gifva*. Gud hjälp mig, så bad hon under det hon gick framåt, att äfven få njuta *den* saligheten! Och äfven den bönen gick upp till Gud.

Snarare än hon anade, stod den behöfvande utanför hennes dörr, en främling, som visserligen skulle komma från en annan värld, och som skulle begära så mycket, som ej skulle nöja sig med en del af öfverflödet, som behöfde och af henne skulle begära det käraste hon hade. Men därom hade ju ej Anna nu någon aning, och så mycket begärde hon ej ens i sin bönesuck att få tjäna med.

Nu var hon i förstugan till Adamssons bostad. Skulle hon våga ringa på, eller skulle hon, sin

ställning värdig, föredraga att gå köksvägen? Hon valde det förra och mottogs af frun själf, med hvilken hon bad att få tala några ord.

Fru Adamsson bad vänligt Anna stiga in och frågade hvad ärendet gälde.

— Jag ville hjärtligt tacka eder, sade Anna, för hvad vi på förmiddagen fingo mottaga. Gud skall löna eder därför så rikligt!

Fru Adamsson hade tydligtvis icke väntat en sådan belöning för gåfvan, hvilken hon trodde att Anna var i okunnighet om hvarifrån den kom. Något öfverraskad svarade hon därför blott:

— Må Gud välsigna och hjälpa eder i de pröfningsfulla dagar, som ni nu genomlefva.

— Tack, sade Anna, och må Gud hjälpa att det blir ljusare dagar, och det snart, annars vet jag ej hur det skall blifva.

— Är ni blott så lycklig, att ni förtröstar på Gud, så blir det nog ljust igen, svarade fru Adamsson.

— Säg mig, min goda fru, sporde Anna, om icke herr Adamsson och de öfriga byggmästarne kunde blifva medlet till att påskynda de ljusa, lyckliga dagarne?

— Jag förstår hvad ni menar, ni menar att de skulle gå in på murarnes vilkor, icke sant?

— Jo, det menade jag nog.

— Denna fråga ligger alldeles utom mitt område. Jag lägger mig aldrig i min mans arbeten eller åtgöranden. Jag är nog lycklig att fullkomligt kunna lita på honom, och vet, att han skall göra allt, hvad göras kan, för frågans lyckliga lösning.

— Äfven jag har haft en sådan tid, då jag aldrig behöfde bekymra mig om hvad Johan hade för sig, och jag hoppas, att den skall återkomma. Men bästa fru Adamsson, nu har jag också förtroende till Johan, och tror att han både vill och gör det rätta. Nu stå han och hans kamrater i strid mot herr Adamsson och öfrige byggmästare. Hvem har rätt?

— Båda tro sig hafva rätt, Gud vet hvilken part, som har rätten helt på sin sida, och det skall Gud nog utvisa, ty det rätta skall segra.

— Segrar alltid det rätta?

— Jag tror det! Ser det än för ögonblicket ut som om förtrycket och ondskan skulle hafva öfvermakten, så är det blott skenbart.

Nu tror fru Adamsson att hennes man både vill och gör det rätta, och han är ibland dem, som ej vilja gifva vika för arbetarnes önskningar. Om nu detta är det rätta, och om det är sant, att en-

dast det rätta kan hoppas på seger, så hafva arbetarne intet att vinna i denna strid.

— Som jag sade fru Lindberg, så är jag hvarken kompetent eller villig att inlåta mig i samtalet öfver sträjken. Då jag sände min tjänsteflicka hem till eder med litet mat, så tänkte jag blott därpå, att Gud kallade mig, och att jag i kärlek ville följa kallelsen. Jag hade hört, att er lille gosse var klen, och fruktade att brist på närande föda kunde vara orsak till detta. Skulle nöden bli för svår, så skola ni komma ihåg att ni i mig har en deltagande vän.

Anna reste sig och tackade ännu en gång i det hon med det samma bad om ursäkt för att hon talat om sträjken.

— Det behöfver ni ej bedja om ursäkt för, ty det var så naturligt för eder. Däraf hjärtat fullt är, däraf talar munnen. Nu skall ni hälsa eder man och gifva honom den där biljetten, hvilken berättigar honom tillträde till en fest i afton. Det kan vara en omväxling för honom att gå dit. Det blir tal och sång, och så bjuda vi våra gäster på en kopp té.

— Tack, snälla fru Adamsson, men jag tror ej att han går. Han har en så märkvärdig föreställning om de religiösa.

— Säg honom, att hans motvilja mot oss icke

alls bör hindra honom att gå. Hälsa honom ifrån mig, och var välkommen åter.

Johan var ganska bitter då Anna kom hem och omtalade hvar hon varit. Hade han trott det, så hade hon ej fått gå.

— Du skulle ju ut och få frisk luft, sade han, och så går du dit. Kanske du tycker likasom Appelberg, att läsareluften är den behagligaste. Snart står jag ensam i mina åsikter om läsarne. Det är bäst att du går på téfesten, Anna, jag går ej dit, ty hvad skall Saul ibland profeterna att göra! Trodde du verkligen att de skulle fånga Johan Lindberg med den där biljetten?

— Men, Johan! Du vänder allt till det värsta! Jag kan inte begripa hvem det är som gör dig allt bittrare dag för dag.

— Kan *du* inte förstå det? Jag tycker annars att det borde vara tämligen klart.

— Du skall emellertid gå på festen, Johan! Du förstår att det ser oartigt ut att bli bjuden af så snälla människor och icke gå.

— Sade du snälla?

— Ja, och uppoffrande!

— Du heliga enfald . . . Kanske du annars syf-

tade på det där språket, som bjuder människorna att vara snälla som ormar och enfaldiga som dufvor.

— Jag syftar blott på, att de äro *snälla*, och därmed jämt, svarade Anna, icke så litet upprörd.

— Eftersom jag förut i dag förklarat bibeln, fortsatte Johan, så kan jag ju ock utlägga det språk, jag nyss uppläste. Det kan delas mellan Adamssons och dig, Anna. *De* äro snälla som ormar och *du* är enfaldig som en dufva.

— Jag bryr mig icke om din utläggning, ty den är inte riktig, men du kan gärna gå på festen, Johan.

— Johan stannar hellre hemma hos dig och pysen, det är nog bäst. Hos er båda ser jag intet skrymteri, hvilket jag där skulle se i hela hopen. Jag skulle ej ens vilja att du gick dit, Anna, ty du är redan tillräckligt förbunden med dem.

Anna, som såg att allt hopp var ute, svarade ej vidare. Nu som förr var gossens hosta en afledare för samtalet. De kommo öfverens om att påföljande dag söka läkare ifall ej hostan under natten gaf sig. Som väl var, hade de fri läkare, och medicin skulle det väl bli någon råd för. Anna tyckte att hostan inte var så djup nu som på förmiddagen.

V.

Låt oss nu uppsöka Appelberg. Det är kanske bäst att söka där, vi lämnade den svårmodige, öfver lifvets växlingar grubblande och med tvifvel och mörker kämpande mannen. Som sagdt, den enfaldigt skrifna traktaten hade åstadkommit uppror i hans inre, och huru han än stred med och kufvade själskänslorna, så ville de icke gifva vika. Så kom den af den gamle herrn särskildt betonade raden — biljetten till aftonens fest — för honom och det blef icke bättre än att Appelberg beslöt sig för att gå. Kamraterna fingo säga hvad de ville, resonerade han, de hade ju för resten förnärmat honom så mycket, att fortsättning gärna kunde följa.

Det var icke utan, att Appelberg såg sig oroligt omkring, då han kom in i den ljusa festsalen. Skulle månne någon af kamraterna vara före honom? Han hann knappast tänka därpå, förr än han gladt välkomnades af den gamle herrn, hvilkens bekantskap han gjort på förmiddagen. Så anvisades han till en bekväm plats, och knappast hade han hunnit intaga denna, förrän en af värdinnorna, en äldre dam, hvil-

kens glädjestrålande ansikte gjorde henne mycket yngre än hvad hon var, kom och bjöd på té. Äfven hon behandlade honom som om de länge varit gamla goda vänner. Hvart han såg, varseblef han glada anleten och vänliga hälsningar till gästerna. Appelberg började känna sig riktigt tillfredsställd öfver att han tagit vara på inbjudningen.

Han hade ej hunnit återvända från tébordet förr än en upplyftande körsång tonade genom festsalen. Knappast hade kören sjungit första versen i sången förrän Appelberg stämdes af de underbara högtidskänslor, som begåfvas oss hvardagsmänniskor emellanåt här i växlingarnes värld.

Han hade hört sången förr, och det var minnena, som nu visade sig för själsblicken. Det var där hemma på landet, han brukade som barn att sjunga med, och det var från den tiden han hade minnet af denna sång kvar. Då sjöng han den med ett fromt barnahjärta, med en barnslig tro, som ännu ej berörts af tviflets giftiga vindar, med läppar som kunde bära förtröstansvärda böner till Gud fader . . . Hur annorlunda nu! Han ville gråta, men det passade väl ej midt ibland dessa glada människor att se sorgsen ut . . . Men då festen var slut och han åter blef lämnad åt sig själf, då skulle han minnas,

gråta och åter hoppas och bedja . . Efter några minuters paus kom åter en sång. Den hade han aldrig förr hört. Det var som om sångarne hade lagt hela själen uti hvad de sjöngo. Hvad han afundades dessa unga, som så kunde sjunga! Han kände igen flera af dem, och förundrade sig icke litet öfver, att *de* voro så framstående. Ett af fruntimren var annars uppasserska i en matservering för arbetare, en af de unge männen var byggnadssnickare, en annan hade plats som månadskarl, visst kände han dem . . . Tänk om också han en gång skulle få vara med ibland dem . . .

Dessa tankar korsade hvarandra i hans hufvud. Allt var så underligt. Hela dagen hade varit händelserik. Men huru annorlunda tedde sig icke slutet af dagen mot dess början.

Tédrickningen var afslutad, och talarestolen bestegs af en äldre herre, han var visst pastor i någon af stadens friförsamlingar. Efter en stämningsfull bön höll han ett kraftfullt föredrag, till hvilket Appelberg ifrigt lyssnade. Det handlade om gudsfruktan såsom varande vishetens begynnelse. I målande drag visade talaren huru hjälplös människan är utan Gud, huru hon ur sin bortkommenhet i synd och förvillelse måste omfattas af hans kärlek. Lifvet i Gud är

jordelifvets glädjekälla. Gudsfruktan är, sade talaren till slut, den sanna dygdens renaste källa. Den, som är genomträngd af vördnad och barnslig tillgifvenhet för den evige Guden, den, som öfverallt och alltid känner sig vara innesluten i Guds gemenskap, han kan ej, vill ej lefva ett syndens och världslighetens lif. Han har i frestelsens stunder det bästa skydd, han har himmelsk hjälp att segra med i lifvets anfäktelser. Då äregirighet, vinningslystnad, vällust eller nöd vilja förleda till ett steg, om hvilket ditt samvete vittnar att det är orätt, om din ande försvagas i striden och det onda är nära att segra, — då kan ännu tilläfventyrs följande föreställning rädda dig: Om min fader såge mig i detta ögonblick, om min moder vore ett ögonvittne denna stund, om mina förmän visste hvad jag ämnar göra, om mina fiender och motståndare hade kunskap därom, huru jag nu står i begrepp att blifva ett föremål för deras åtlöje! — En sådan lefvande erinran skulle återgifva dig din betänksamhet, skulle ofelbart återställa ditt nit och ditt mod att vandra på dygdens väg. — Så vet då, att när du syndar, så se dig fader och moder och alla dina förtrogna och vänner, ty den allestädes närvarande omgifver dig, han som är mer än alla de våra på jorden. Han är din fader, då

dessa länge sedan genom döden blifvit ryckta ifrån dig. Gud är helig, han aflägsnar allt oheligt ifrån sig. Så vandra då i hans gemenskap. Man kan icke älska Gud och tillika älska synden.

Efter att enkelt hafva skildrat vägen till den sanna gudsfruktan, Jesu Kristi frälsning, bad talaren att hvar och en skulle öfverlämna sig åt Guds ledning och slutade sitt föredrag med en bön för alla, som bevistade festen, att de måtte inse nödvändigheten af frälsning.

Sångkören uppstämde:

Har du mod att följa Jesus
hvad det än må kosta dig?
Har du mod, när världen hånar
och till motstånd reser sig?

Har du mod att bli en kristen
och ta' steget riktigt ut?
Har du icke mod att börja,
o, hur går det då till slut!

Appelberg kunde därunder ej återhålla en tår att falla utför kinden. Saknaden efter det öfverjordiska blef honom nu för stark. Han suckade till Gud om hjälp och frälsning. Han bara önskade att få höra mer om den allgode Guden. Ack om den gamle herrn nu kommit till honom. För honom

skulle han riktigt öppna sitt hjärta; han skulle tala om hvilket mäktigt intryck den lilla traktaten hade gjort på honom, ett intryck, som nu blifvit ett behof efter himmelsk tröst.

Som han satt så där försjunken i tankar, kände han en hand på sin axel och hade icke hunnit vända sig om för att se hvem det var, förrän han hörde någon säga:

— God afton, herr Appelberg, det var roligt att se er! Ni har visst glömt bort de båda sista månadsinbetalningarne på kostymen. Jag hoppas att icke behöfva vidtaga några andra åtgärder än att påminna eder därom.

Det var skräddare Blomberg som så talat.

Det var ett obehagligt uppvaknande från den ställning, i hvilken hans själ befunnit sig. Det var icke blott påminnelsen, som plötsligt kom hans ande att sjunka ned i gruset igen: platsen, tiden och personen, som under dessa omständigheter gaf honom påminnelsen, nedslog honom mest. Minst af allt trodde han att denne man, som ville gälla som ovanligt gudfruktig, skulle i en stund af sådan andlig njutning hafva tanke på det jordiska. Nära nog hade tviflets förfärliga demon bortsopat hela det goda intrycket i själen, men i rätta stunden kom

Guds hjälp, som ju alltid står den svage bi. Den gamle herrn hade sett B. gå fram till Appelberg, och som han så väl kände B:s jesuitiska gudsfruktan, en gudsfruktan som liknade den grift, som väl utantill är hvitmenad, men som inom sig gömmer de dödas ben, anade han oråd och skyndade fram till Appelberg.

— Hvad ville herr Blomberg er? frågade han.

— Jag är skyldig honom pängar, och sträjken har gjort, att jag icke kunnat infria mina senaste inbetalningar. Det var därom han talade, sade Appelberg, djupt nedslagen.

— Därom skall ni ej bekymra er i afton, svarade den gamle herrn, låt de jordiska bekymren fara för de andliga.

— Ja, men det kom så oväntadt!

— Och opassande, menar ni, inföll den gamle herrn.

— Ja, jag tänkte nog det också. Jag hade annars trott att de världsliga bestyren skulle hållas främmande för stunder som dessa.

— En del människor taga dem med sig hvart de gå, och ibland dem är herr Blomberg nog intet undantag. Jag skall tala med honom och ni behöfver ej alls bekymras öfver den saken.

— Tack, gode herre!

Den gamle herrn gick till den världslige skräddaren, hvilken han tilltalade med ordet broder. Han förundrade sig öfver att en så gammal kristen kunde handla så oförståndigt.

— Gud vill ingalunda att vi skola vara så eftergifna, att vårt jordiska förskingras, och som jag ej sett Appelberg på långa tider, tyckte jag att tillfället var passande nog, försvarade sig skräddaren.

— Men Gud vill ej heller att vi genom ifver och längtan efter jordiska ägodelar skola åsidosätta det himmelska, inföll den gamle herrn.

— Nej, svarade Blomberg, men om bror hade varit mera förståndig då det gällt att förvalta det jordiska, så hade vi icke härom året behöft hjälpa bror . . . bror vet . . .

— Bror menar väl om jag varit mera känslolös för den fattige, om jag varit mera girig?

— Jag menar att ni trott sådana där som Appelberg allt för mycket. Ni har ägnat er allt för mycket åt dem, och så hafva de lurat er och ni är fattig.

— Saliga fattigdom! sade den gamle.

— Eller svärmeri, inföll Blomberg.

— Kalla det hvad ni vill i er stora världslighet.

Nu var festen slut. Appelberg tackade den

gamle herrn och öfriga, som varit honom till glädje under aftonens lopp och följde med skaran ut ur salen. Vid dörren kom Blomberg åter till honom och gaf honom ännu en vänlig påstötning om skulden, hvilken han nog trodde att Appelberg skulle betala, då arbetet ånyo började.

Hemkommen på sin lilla kammare, satt Appelberg länge försjunken i tankar. Det högstämda intryck, festen gifvit honom, hade med ens grumlats genom skräddare Blombergs giriga uppträdande. Hade han hört den gamle herrns samtal med Blomberg, så hade måhända tankarne stannat vid andra slutsatser, än hvad som nu blef fallet. Ändtligen hade han strax förut kommit ifrån de skefva föreställningarne om »läsarne», och så skulle denna stötesten komma honom i vägen. Hvarför skulle det ej vara honom värdigt att få hysa så höga tankar om religionen och dess bekännare? Hvarför skulle denna vampyr just nu uppenbara sig för honom och grumla det hopp, som för en stund hade värmt hans själ?

Ja, så undrade han, och ju mera han undrade, ju större blef skaran af skenheliga stackars människor för honom. Den ville aldrig taga slut, den stora skaran. Han började få riktigt svårt att finna någon enda *sann* kristen. Men så stod den gamle herrn

för hans blick; han stod där med alla de ädla handlingar, som Appelberg trodde den gamle vara mäktig utföra. Men hvem vet hurudan han är? tänkte Appelberg. Kanske att ytan äfven där bedrar. En stor yttre fromhet kan ju ofta vara blott ett tecken till ett iskallt hjärta. Värme på ytan, kyla i hjärtedjupet.

Det största felet läsarne nu för tiden, enligt Appelbergs mening, hafva, är deras stora hunger efter guld. Hvilka fruktansvärda försök mumlade han för sig själf, göras icke för att förlika Gud och Mammon, ett problem, som aldrig skall kunna lösas, emedan själfva tesen är en orimlighet. Gud och guld! En sådan idealist som Kristus, ja, till och med en sådan kärf realist som aposteln Jakob, säga, att dessa upphäfva hvarandra. Blicka rundt omkring, och »Gud och guld» skall upptäckas öfver allt. Sägnen om varulfven kom för honom. Denne vistades djupt inne i skogen och stötte ut egendomliga ljud; de lockade med underbar makt. Men ju mer man närmade sig ljuden, desto mer aflägsnade de sig. De lockade mot en skatt, som skulle ligga dold någonstädes. Men det var ingen skatt; man lockades in på ett gungfly, ett träskdjup, i hvilket man sjönk och gick ohjälpligt förlorad. Han tyckte

att det annars så berättigade förvärfsbegäret här hade gått utom det berättigades gränser, ut till snikenhetens varulfsrop, hvilket lockar ut till död och fördärf. Huru mycket ondt försiggår icke under religionens täckmantel! Utan att det synes efterlämna någon slags ånger eller självförakt. Åh nej! det är ju så bekvämt att efter dagens ocker gå till bönhuset och få Guds förlåtelse. Påfven säljer, genom sina agenter, syndernas förlåtelse åt mammons snikna söner, men här fås den för intet. Det gäller bara att göra bön, så är allt godt och väl igen. Ah, jag förstår hvarför de så ofta måste gå till bönemötet! . . .

Monologen var slut och efterföljdes af en lång stunds tystnad. Och i tystnadens stund kom den fridfulla anden, som på festen så bemäktigat sig honom, åter. Men icke med förebråelsens slag öfver det sårade hjärtat, ty

"det hjärta, som blöder
behöfs ej att slå."

I stället för den felaktige herr Blomberg och hans många likar, som bära kristendomen som en täckmantel öfver hjärtats ondska, kom den stackars negern, som var beskrifven i traktaten, fram för själsblicken, så fattig och likväl så lycklig, så litet tänkande på världens vidriga omständigheter och så

hängifven sin tro. Och så växlade bilderna. Än stod hans mor invid honom, än den gamle herrn, hvilken Appelberg fästat en så innerlig hängifvenhet vid, och till slut den store människosonen, Jesus Kristus.

Här stannade kaleidoskåpet, bilden blef allt större, den fick lif och gaf värme åt det hjärta, som nu höll på att frysa till igen. Det var ju denna bild, som skulle fördunkla alla andra. Hvad, borde *han* bekymra sig om vår tids fariseer? Skulle *de* få stänga den väg, som, utan deras hinder, likväl är så smal, så svår att beträda, så ljuflig att bevandra? . . .

Så uppstod ett moln, som nära nog skymde bilden af det stora idealet, den kärleksrike frälsaren. Och i detta moln stodo hans synder tecknade, synder utan tal. Han likasom ville fatta tag i den fördunklade bilden, men syndamolnet hindrade honom. Han sjönk vanmäktig ned på sina knän. Det var som hela molnet hade lagt sig öfver hans själ. Så brusto tårarna fram, och badade af dessa hjärtetårar gingo de orden öfver hans läppar:

Herre, fräls mig, ty jag förgås! . . .

Hjärtat, det hårda hjärtat, var som upplöst i tårar, men ju mer han grät, ju mer skymde synda-

molnet honom. Efter att en stund ha riktigt barnsligt gråtit, började han åter att bedja:

Barmhärtige Gud, uppehåll mig, ty min kraft sviktar, mitt mod vacklar, — huru skall jag kunna återförenas med dig? Hvarmed skall jag visa att min ånger är allvarlig? O, mina synder äro ännu icke utplånade ur din bok, icke utplånade, ty de äro ännu ej utplånade ur mitt hjärta. Förkrossad af fruktan för ditt eviga oföränderliga ord, bäfvar jag, syndare inför dig. Ack, jag är icke värd din faderskärlek! Men, du som ej förskjuter den förlorade sonen, upptag mig, visa mig den väg, jag vandra skall . . . För Jesu skull förbarma dig öfver mig . . . Jesus, förjaga syndens moln, visa dig för mig, böj dig ned till mig, som du böjde dig ned och upptog synderskan i din förlåtande nåd! Jag vill icke vara bland dina förföljares antal. Jag har glömt dig och vandrat på syndens vägar. Du har skonat mig, du har förbarmat dig öfver mig, allt under det jag trampade din kärlek. O, var mig nådig, tänk icke på mina synder, förlåt mig, barmhärtige Gud, och upptag ditt barn. Jag vet att mina hetaste tårar ej kunna aftvå mina synder, men Jesu Kristi, Guds sons, blod är ju mäktigt därtill . . .

Så tystnade den högljudda bönen, det var blott

suckarne som hördes. Men så kom hvilan för den kämpande Jakob. Suckarne aflöstes af några bibelspråk, hvilka med barnets enfald kommo fram. Länge hade de legat där i hjärtedjupet, de nedsåddes i barndomsvåren, då hjärtats åkerteg ännu var mjuk och lättodlad. Så hade syndens frost och snö lagt sig som ett täcke på sådden. Men kornet lefver ju ändå därunder. Vårsolen lyser åter fram efter kulna vinterdagar. Nu hade den försmält drifvan i Appelbergs själ, och så spirade vårbrodden fram, så himmelskt frisk, så liffull och härlig. Nu kom tack och lof fram ur det sorgsna hjärtat. Molnet var försvunnet, Jesus, frälsaren, var kvar; *han* hade skingrat molnet och fattat tag i den sjunkande Petrus. Under de utsträckta frälsarehänderna ropade själen sitt: Min herre och Gud!

Ändtligen steg han upp från den segerrika kampen. Han var således en ny människa . . . Det gamla var förgånget. Hvar han läste i sitt Nya testamente mötte honom endast solsken och värme. Huru längtade han icke till morgondagen. Han ville vittna om sin herre och frälsare, han ville uppsöka den gamle herrn och omtala sin fröjd. Det blef icke mycket sömn af, men så mycket mera pris till den Gud, som hörer den sorgsnes böner.

Det var ej underligt att grannarne klagade på morgonen att han stört dem. De trodde att han hade varit drucken, och visst hade de rätt, ty han var ju segerdrucken af det himmelska vin, som kom första pingstdagens lärjungar till del.

Appelberg var emellertid lycklig, så lycklig som han var i barndomens soliga vår. Hans lif var nu helgadt åt den Gud som så kraftigt låtit sig förnimmas af honom.

Den ena dagen var, hvad arbetet beträffar, den andra lik. Måhända med skilnad däraf, att svårigheterna för uppehället blefvo allt större, så ock klyftan arbetarne och deras mästare emellan. Arbetarne började nu allt mer och mer inse att sträjken var förfelad. Ju mer det led mot hösten, ju mera mörknade utsikterna, ty högst få af byggmästarne ville väl upptaga arbetet så sent, då intet blifvit gjordt under den bästa arbetstiden. Nu kunde arbetet utan vidare förlust ligga öfver till nästa år. Därtill kom att arbetare lockats hit från andra platser genom byggmästarnes annonser. Det hände väl att några reste hem igen, då de tagit del af sina kamraters på platsen öde, men flere voro dock de som ej ville hörsamma de sträjkande kamraternas maningar, utan fortsatte att kämpa för tillvaron som »öfver-

löpare». Det var heller icke så helt med de sträjkande, ty här och där kröp någon af dem upp på muraresällningen, drifven af nöd i hemmet. Ja, till och med ungkarlar voro så leda vid sysslolösheten, att de hellre ville hånas som sträjkbrytare än att längre drifva gata upp och ned dag efter dag.

Bland dessa var Appelberg en. Ordet »sex dagar skall du arbeta» blef, likasom allt annat Guds ord, nu så viktigt för honom. Väl visste han att återgången till arbetet skulle af kamraterna ställas tillsammans med hans nya bekännelse, och att deras dom skulle blifva skoningslös, men bekymret öfver hvad de sade och tänkte om honom, var nu ej så viktigt för honom som förr. Han räknade sig nu till de människor, som, huru de än vandra och verka, äro en nagel i ögat på dem, som hata det kristliga lifvet. Det gälde blott nu att lefva så, att de ej i hans lif hade något att klandra och begabba. Därföre hade han nu utan tvekan gått till herr Adamsson och bedt att få återupptaga arbetet.

Adamsson, som ej visste om den förändring som försiggått med Appelberg, blef icke litet förvånad öfver denna begäran. Då de senast sammanträffade — det var utanför fackföreningshuset — så hade ju Appelberg fört ett helt annat språk. Bygg-

mästaren mottog honom nu lika vänligt som alltid och bad honom sitta ned på den mjuka kontorssoffan.

— Det skulle roa mig att höra hvad som orsakat denna vändning i herr Appelbergs åsikter, sade byggmästaren.

— Någon skall väl börja, svarade Appelberg. Det är för alla ändock en stadgad åsikt, att herrar byggmästare ej nu gifva med sig. Det är naturligtvis skamligt att bryta laget och börja arbetet förrän sträjken är bilagd, men hånet blir ej så stort nu som förr, kanske det blir en ofrivillig orsak för fackföreningsmedlemmarne att följa exemplet. För öfrigt har jag ej lust att gå sysslolös, helst sedan Gud fick frälsa mig från den oro och fruktan, som ständigt låg utbredd öfver hjärtat.

— Hvad, är Appelberg på vägen till det eviga lifvet?

— Ja, Gud vare lof, samma afton som senaste festen afhölls, var Gud nådig och gaf mig Jesu Kristi nåd och frid.

— Det är ett lyckligt lif det, Appelberg! Gud hjälpe honom att blifva beståndande! Hoppas på honom som lofvat att fullborda det lif, han väckt i vårt hjärta. — Appelberg är, för att nu återgå till

hvad vi först talade om, välkommen att börja arbeta när som helst. Jag är redo att mottaga alla mina gamla arbetare, fastän frestelsen legat nära till hands att alldeles öfvergifva byggena för i år, ty den bästa tiden är ju gången, och vi kunna, huru vi nu taga i, icke få något färdigt till höstflyttningarne.

Dagen därpå var Appelberg i arbetet. Några hade kommit före honom, och då Appelberg hälsade sitt »god morgon», växlade kamraterna betydelsefulla blickar med hvarandra.

Naturligtvis hade den omständigheten bekräftats bland alla, och icke minst bland de ännu sträjkande, att Appelberg öfvergått till läsarne, och man fasthöll därvid att han var en hycklare. Man ansåg nämligen tiden för hans öfvergång högst olämplig. Mer än en gång under dagen hörde Appelberg där nerifrån speord sådana som: Appelberg du, du är en klok politiker du, eller: Vi gratulera dig, Appelberg, i ditt nya lif, du har alltid varit förståndig. Må du nu ock lyckas få bort verkbasen, hvilken du länge haft ett horn i sidan till.

Appelberg uppbar dock allt med en kristens jämnmod och kände sig ej alls berörd af hvad som sades där nerifrån, sekunderadt af kamraterna på ställningen.

Kom byggmästaren upp och af någon händelse stannade framför Appelberg, så hade det genast betydelse för de öfriga.

På sin kammare tillbringade han kvällarne i stilla bön och Guds ords betraktelse, och hade dagen haft alltför många speord med sig, så sjöng han sin älsklingssång:

Skall Jesus bära kors allen',
och världen all gå fri?
Nej, kors det fins för hvar och en,
och såled's ock för mig.
Låt oss aldrig bry oss om
världens hån och förakt,
ty korsvägen måste vi gå;
det skall endast gifva kronan dess klarare prakt,
när krönta ur striden vi gå.

VI.

Johan Lindberg var ännu ibland de arbetslöse. Svårigheterna hade hopat sig så för honom, att han visserligen såg nödvändigheten af att arbeta, huru litet det än betalades, men han hade en stolt natur,

och nog skulle han blifva bland de siste. Han riktigt önskade, att kamraterna skulle gå till arbetet, ty ju flere som voro före honom där, ju lättare skulle det låta sig göra för honom att anmäla sig.

Utan bröd hade de dock icke varit, om än kosten varit knapp. Den mörkaste punkten i hemmet var dock att gossen dag efter dag aftynade. Doktorn, som rådfrågats, hade visserligen sagt att det ingen fara var, men så säga ju läkarne alltid, menade Johan, då det gäller fattigmans barn. Då Johan bedt doktorn gå hem och se på pysen, fick han det snesiga svaret: »Ni får tro hvad jag säger, jag har inte tid att springa i alla stugor och se på alla ungar». Bröstsaften som Johan fått med sig hem från apoteket var nog god, men det var ej ett hjälpmedel för den lille.

I sin nöd hade Johan anlitat den s. k. hjälpföreningen. Han hade visserligen ej så synnerligt stor förtröstan på hjälp därifrån, men han kunde ju ändå försöka. Sedan hans namn uppskrifvits, fick han löfte om besök i hemmet, och ifall den besökande fann det vara af behofvet påkalladt, skulle hjälp komma. På hemvägen gjorde Johan sina betraktelser öfver hjälpföreningen och dess verksamhet. Naturligtvis skulle någon af dessa modedockor, som hjälp-

föreningen har i sin tjänst, komma på besök. Dessa damer, som äro alldeles uttröttade på det stora lifvets tomhet, behöfva fattigmans stugor som en afledare i enformigheten. De hafva aldrig svultit, frusit eller lidit någon nöd, utan att genast kunna tillfredsställa sina behof. De veta ej hur fattigmannen lider. Det fins alltid fullt upp med människor, som vilja hjälpa förhoppningsfulla unga personer, hvilka kunna hjälpa sig själfva; men behöfvande familjefäder komma alltid olägligt, menade Johan. Äro dessa människor verkligen barmhärtiga? Är barmhärtigheten låtsad, så är bäraren grym, och af alla grymhetens former, anser jag den mest afskyvärd, som ikläder sig skenet af barmhärtighet. De flesta människor, äfven de, som verkligen äro välmenta, låta de tjänster, de bevisa andra, falla från en så stor höjd, att de nästan alltid såra den, som mottager dem. Därföre fins det så många välgörare och så få välgärningar. Hvem kan inbilla sig att dessa hjälpföreningens utsände gå omkring i husen af verklig barmhärtighetskänsla? Nej, nog är det åtminstone svårt att inbilla Johan Lindberg det! De se gärna från stranden den arme fattige, som lik en farkost utan roder kastas på det stormande hafvet; icke därföre att någons lidande i och för sig själf för-

nöjer dem, men emedan det förnöjer att blifva varse hvad ondt de själfva äro befriade ifrån.

Så lät Johans monolog då han i dag gick mot det nödtorftiga hemmet.

Han hade icke länge varit hemma, förrän en lätt knackning hördes på dörren, hvilken öppnades af Anna.

— Är det här Lindbergs bor? frågade en klangfull stämma, och utan att afvakta svaret steg den främmande in.

Det var således hjälpföreningens ombud som redan anländt. Däri hade Johan visserligen icke misstagit sig, att den besökande var en dam af värld. Men då han ock förestält sig, att hon skulle visa en uttröttad, intetsägande blick, att hon mekaniskt skulle framställa några frågor rörande familjens behof och så försvinna lika hastigt som hon anländt, utan att en ömmare ton fanns i rösten, då bedrog han sig. De stora, vackra ögonen meddelade genast vid inträdet förtroende, den klangfulla rösten var fyld af medlidande, och då hon lutade sig ned öfver den sjuke gossen i bädden kunde man tro att hon stått vid egna barns sjukbäddar. Johan riktigt rördes öfver hennes vänlighet. Hon frågade ej mycket, men de få frågorna voro så mycket mer innehållsrika.

Huru länge har gossen varit så klen? sporde hon.

— Mer än en vecka, svarade Anna.

— Hvad säger läkaren?

— Att han ej vill komma hit; han har ej tid att springa i alla fattigstugor, inföll Johan.

— Hvad, vill han ej komma? Han *skall* komma, och det redan i afton.

Blicken var nu fyld af harm, Johan såg det tydligt.

Läkaren skulle komma! . . . Gud välsigne henne, suckade Anna inom sig själf.

— Är Lindberg bland de sträjkande? fortsatte hon.

— Ja, svarade Johan, som nu väntade sig en upptuktelse härför.

— Ja, då förstår jag att det är svårt för er; det behöfs icke lång tid förr än hemmets välstånd försvinner, då husfadern är arbetslös.

Efter att hafva framstält ännu några frågor, tog damen upp sin börs, gaf Anna en skärf, och tog farväl.

— Anna du, hon var nog en mycket god människa, sade Johan, då hon aflägsnat sig. Jag trodde att alla sådana där fina damer voro känslo-

lösa för den nödställde, och att de öfva denna slags barmhärtighet blott som en sport, men nog var hon ett undantag. Hon var väl en som tycker om att gifva i solskenet och själf taga emot i skuggan, som jag hört någon yttra.

— Människorna äro icke alltid så usla som du tror dem vara, svarade Anna.

På aftonen kom läkaren i den förut omtalade damens sällskap. Hans undersökning af den lille var så noggrann, att Johan icke sett maken till den. Den lille hade lunginflammation, och han skulle kanske taga sig genom högst noggrann vård.

Den snälla damen lofvade att återkomma nästföljande morgon. Nu hade hon med sig ett litet bidrag från föreningen och uttryckte som sin önskan, att Johan skulle gå till arbetet, då ju många af kamraterna redan hade börjat.

Johan tackade för vänligheten och för det goda rådet.

Natten tillbringade såväl Anna som Johan vid piltens läger. Det var som om någon hviskade till Johan att skatten höll på att glida dem ur händer. Han var dock glad öfver, att Anna hade hoppet kvar. Ibland kom stunden för honom, då Anna skulle träffas af det förfärliga slaget, men så sökte

han slå bort dysterheten med ordet: »Kommer dag, så kommer råd». Så godt sig göra lät i de knappa omständigheter, i hvilka de befunno sig, efterföljde de läkarens föreskrifter, men ingen bättring förspordes. Febern steg alltjämt och under de dystra nattimmarne hördes endast den lilles kvidan, hvilket gjorde natten så hemsk för Johan. Mot morgonsidan förstod Anna att hennes älskling sväfvade mellan lif och död. Johan samtyckte till hvad hon förtäljde, och så brusto de ut i häjdlös gråt.

— Vill du inte bedja till Gud, Anna, frågade Johan ändtligen.

Jo, det ville Anna. Hon föll ned på sina knän. Bönens ord upplöstes i tåreflöden. Hon väntade snar bönhörelse. Gud måste i förbarmande höra hennes ovärdiga bön.

Johan stod och hörde på, men i hans själ brann tviflets eld.

Han kunde ej deltaga i bönen, han trodde ej på bönens kraft. Det låg dock, så tyckte han, något så uppriktigt och högstämdt i Annas bön, att om bönhörelse vore möjlig, eller rättare, om det fanns en Gud som lyssnar till jordens varelser, hvilka ju för honom då äro endast atomer i hans stora

världsskapelse, ja, då skulle en så varm hjärtebön, som Annas var, gå fram till denne store Gud.

Anna steg upp ifrån bönen och den lille kved fortfarande mellan rosslingarna i bröstet.

— Anna, tror du på din bön? frågade Johan nedslagen.

— Nej, inte på min bön, Johan, men på den Gud, som ju i sitt ord lofvat att höra den ringaste bönesuck.

— Ja, kalla det hvad du vill, jag menade naturligtvis hvad du säger. Men tror du icke att ödet — du kallar det Gud — har bestämt om vårt barns ve eller väl, och att ödets lagar ej kunna rubbas af våra böner. Det tror jag, ser du, Anna. Är den lille bestämd för att uppväxa och en gång börja brottas mot lifvets vidrigheter som vi, så lefver han nog våra böner förutan, Anna. Har det grymma ödet återigen så beslutat, att vår älskling redan i späda år skall gå in i det okända mystiska, att slitas ur vår famn, då vi som mest höllo af honom, så måste vi finna oss däri, Anna, ty mot ödet kan ingen dödlig strida. Du kanske missförstår mig om jag till och med skulle säga att gossen är lyckligast om han nu får slita de jordiska banden, ty lifvet är en förbannelse, en enda vidrighet, en kedja af

gäckade förhoppningar, af grusade illusioner, af arbete och vedermöda. Tro mig, Anna, jag älskar vårt barn så högt som en fattig fader kan älska, men kanske kärleken är allt för egoistisk om jag sökte strida mot ödet och neka gossen det bättre.

— Du tror ändå att han går till ett bättre?

— Ja, till och med om han går förintelsen tillmötes, så är den bättre än den lott, som väntar honom i denna råa, falska värld.

— Johan, du får ej med din kunskap taga mig från den sälla tanken, att en Gud finnes, att himlen blir vårt barns eviga hemvist, om han går ifrån oss, och att han där skall möta oss en gång.

— Jag vill visst ej beröfva dig dessa fromma tankar, tvärt om önskade jag att jag också ägde dem, men får likväl nöja mig dem förutan, då jag ej kunde hålla mig från att plocka från kunskapens träd. Nej, håll du fast vid din barnatro, Anna. Den kommer nog att behöfvas. Men om du tror på din kärleksrike Gud, så får du lof att tro, att det är bara kärlek, som läsarne säga, hvad hälst han gör med dig.

Det knackade lätt på dörren. Det var hjälpföreningens ombud som återkom. Hon hade ej haft någon ro vid tanken på den lille. Hade fru Lind-

berg fått någon närande mat? Ville de att doktorn skulle få bud om den lille? Det ansåg hon vara bäst. Hon skulle själf gå till läkaren. Det liksom anade henne att barnet höll på att gå ifrån dem, och det gälde därför att att uppbjuda all förmåga.

Allt det där hade Johan åhört och han drog den slutsatsen, att han ej heller där skulle finna samtycke i sina idéer om »ödet».

— Behöfver ni någon hjälp i natt, så skall jag stå till eder tjänst, frågade den välvilliga damen.

Johan kunde knappast säga ett ord, han tyckte sig ej förr hafva sett så mycket medlidande och deltagande samladt på ett ställe, som nu lyste fram ur hennes stora, kärleksfulla ögon.

— Tack, min goda fru, svarade Anna, men det är en allt för stor uppoffring från er sida. Jag vill nog också själf tillbringa natten hos den lille.

— Ja, men därför kan jag väl få stanna under en del af natten åtminstone. Jag skall be läkaren att vi få något lugnande för gossens bröst, och så skall fru Lindberg sofva litet, medan jag sitter och vakar. Nu går jag och återkommer senare.

— Ni är allt för god, inföll Johan och bugade sig då hon gick.

När Anna och Johan åter voro lämnade ensamma med den lille sjuklingen, fortsattes samtalet om gossens möjliga tillfrisknande och om Guds försyn. Johan hade nu ej så stränga inkast att göra, troligtvis var han rädd för att störa Anna i hennes religiösa känslor. Själf var han beredd på offret, men huru det skulle gå med hans stackars Anna, det kunde och ville han ej tänka sig in uti.

Som de sitta där och halfhögt samtala, stiger Appelberg in, och samtalet afbröts af hans hälsning. Till denna hälsning begagnade han det ofta missbrukade ordet »Guds frid!» Då Johan ej besvarade hälsningen, gjorde Anna det med ett

— Tack, Appelberg, det kan behöfvas här.

På Appelbergs frågor huru det nu stod till, svarade Johan ej heller, förrän Annas resonnemang tvang honom därtill. Anna hade nämligen återigen framlagt sin stora tanke om att allt som sker, sker med Guds tillåtelse, och att Gud ger människan den kraft och hjälp hon behöfver. Pröfningarne äro öfvergående och äro uttryck af Guds kärlek.

Johan, som kände sig obehagligt berörd af detta samtal, föll in och frågade Appelberg om det var sant, att han gått till arbetet igen.

— Jo, käre Johan, svarade Appelberg, det är

nog sant, och jag kom för att bedja dig göra detsamma.

— Mig? Intresserar det dig att också draga mig till Adamsson?

— Ja, Johan, jag blir icke riktigt nöjd förrän du kommer. Nu är det ingen skam att komma, då största delen af kamraterna återgått och alla utsikter till att vinna något äro uppgifna.

— Ja, men de borde fortfarande skämmas, som brutit kedjan, de gjorde det omöjligt för oss andra att fortsätta.

— Du menar, Johan, att jag först och främst skulle blygas?

— Ja, ungefär så menar jag, svarade Johan, utan att taga blicken från golfvet. Appelberg, du har icke alls burit dig kamratlikt åt!

— Jag skall icke alls försöka försvara mitt beteende inför dig, Johan. Gud dömer mildare än du, och han känner bevekelsegrunderna till mitt handlingssätt.

— Ja, honom har du ju blifvit riktigt bekant med nu, sedan du kom till Adamsson.

— Ja, han är min fader, och af nåd är jag hans barn.

— Jag är inte upplagd att disputera med dig

i dag, men du får förlåta mig, att jag ännu anser sådant där tal vara bara ordsvammel.

— Jag begär ej heller, att du skall anse det som annat, ty den naturliga människan förnimmer intet af det Guds ande tillhörer, det är henne en galenskap. Men jag beder dagligen till Gud, att också din stund måtte komma, Johan.

— Ja, ja, när Appelberg, fritänkaren och socialistämnet, kunde få »sin stund», så är det väl icke heller omöjligt för mig.

— Nej, ty för Gud är ingenting omöjligt.

— Ja, om Guds makt får du ha dina tankar, jag har mina. Det var emellertid snällt af dig att gå hit till oss, som du förstår, så hafva vi det mycket pröfvosamt. Jag tror, att vår gosse går ifrån oss, och huru fattig man än är, så vill man gärna kvarhålla det lilla man har. Jag trodde, att du var ond på mig, Appelberg, ty då vi sist råkades, sparde jag icke precis på uttrycken.

— Det förlät jag dig så gärna, det är nu en glädje att förlåta, eller som det står: välsigna dem som banna. Vi skola nog blifva goda kamrater än en gång, Johan.

— Du har väl fått nya kamrater nu, sedan du blef läsare, och då skall du ju öfvergifva de gamla.

— Nej, icke så, men till de nya bekantskaperna vill jag draga dig också, Johan.

— Tack, Appelberg, men jag skall nog förblifva hvad jag förr varit. Jag är nöjd därmed.

— Det är du icke, Johan, ingen människa är nöjd förrän hon blir Guds barn.

— Guds barn! Sade du verkligen det, Appelberg? Du är således mera Guds barn än jag? Sådant där prat skall du akta dig för, ty äro bibelns teorier riktiga, så äro ju alla människor Guds barn. Du tror väl icke, att Gud har, som det kallas, skapat en del af oss för ett hälvete och en annan del, bland hvilka du skulle vara inberäknad, för en himmel?

— Nej, det tror jag icke, Johan, men jag tror, att den af Gud skapade människan kan gå sitt barnaarf och sin rätt förlustig och skapa sig ett hälvete redan här på jorden. Och jag tror, att du, Johan, likasom jag fordom, är långt ifrån Guds rike.

— Ja, du har alltid haft höga tankar om dig själf, Appelberg.

— Tvärt om, Johan, alltsammans är af nåd och ett Guds verk. Lämnad åt mig själf, skulle jag ha valt förtappelse, men manad af Guds heliga

ande har jag fått nåd att se Guds kärlek i Kristus Jesus och anamma hans förlåtelse och nåd.

— Ja, som jag sade dig, Appelberg, kom du hit i afton för att resonera, så kom du olämpligt, ty jag har annat att tänka på, än att resonera i religion.

— Nej, mitt ärende var blott att hälsa på eder, och så tog jag en säck kol och ved med mig, om Anna vill hålla till godo.

På det sista fick Anna svara. Johan reste sig och gick fram till fönstret.

Appelberg bad att nästa afton få titta till dem en stund, eftersom kvällarna ju voro långa, och dess utom var han mycket intresserad att få höra efter gossens tillstånd.

— Var inte ond på mig, Appelberg, sade Johan, då Appelberg tog farväl.

— Får jag bedja Gud för dig, Johan, då jag kommer i min ensamhet? frågade Appelberg, medan han ännu höll Johans hand.

— Bed för Anna och för pysen, svarade Johan och frigjorde sin hand. Anna har bedit, men hon vill nog hafva hjälp af dig. Tack skall du hafva emellertid för att du tittade hit och för att du tänker på oss.

Då Appelberg gick ljöd åter ett »Guds frid», hvilket dock ingen nu besvarade.

VII.

Mörkret hade fallit på, icke blott i rummet, utan ock i Johans och Annas hjärtan. Hade icke den lilles rosslande, klagande ljud stört tystnaden, så hade man knappast kunnat tro, att någon fanns därinne, så tysta sutto Johan och Anna. För båda var det nu så klart, att han skulle gå bort, han som under sin korta vistelse hos dem dock förljufvat så mången kvalfull stund. Anna kämpade Jakobs kamp med det himmelens sändebud, som kom för att sluta de små ögonen, och hon ville som Jakob få öfverhanden. Johan däremot betraktade det som det oundvikliga. Ödet var hårdt, men obevekligt i sitt beslut. Båda erforo bittra känslor.

En sakta knackning på dörren väckte dem ur betraktelserna. Det var hjälpföreningens ombud som återkom, i enlighet med sitt löfte. Hon hade med

sig icke blott order från läkaren, utan ock en del förnödenheter. Hon visade det största deltagande med de stackars föräldrarne, som just nu, då så många andra bekymmer voro hopade på dem, skulle få vidkännas den största af alla ännu gjorda förluster. Hon kunde visserligen ej känna hvad de nu säkerligen kände, ty Gud hade skonat henne från sådana sorger, som denna säkerligen skulle blifva.

— Jag trodde aldrig att det var så svårt, suckade Johan.

— Gud, vår himmelske fader, måste ofta taga till hårda medel för att få vår blick riktad mot de eviga tingen, sade fru S., så kalla vi det vänliga ombudet.

— Tror ni, att detta är en Guds handling? frågade Johan.

— Ja, han vet allt och tillstädjer mycket af hvad som sker.

— Då är Gud hård, min fru.

— Så tycker ni i dag, på evighetens morgon skall ni tacka Gud för hans kärlek. Just det slag, som vi trodde skulle krossa och tillintetgöra oss, är ofta ett medel, hvarigenom vi blifva oss själfva. Vet ni huru herdarne vid alperna emellanåt måste handla för att få de tröga fåren med sig upp på

höjderna, där bättre bete finnes? Jo, de taga ett af de små lammen upp i famnen och gå före uppåt. Genast blir lammets moder orolig och skyndar efter, och så kommer hela fårahjorden samma väg. Så synes det mig som Gud måste göra med denna kära familj. Säg icke att Gud är hård! Han är i allt vår käre himmelske fader. Jag tror, att eder lilla älskling kanske redan i natt tages hem till den fridens himmel, som vår frälsare sade vara barnens egendom. Jag känner icke Lindbergs tänkesätt så noga, men det är kanske så, att Lindberg hittills förgätit att lägga upp någon skatt i den värld, där allt är evigt och oförgängligt. Jag är säker på, att Lindberg ofta skall tänka på himlen, sedan denna första insats är gjord där.

Nu afbröt Anna dem. Hon hade sysslat med den lille under samtalet. Nu tyckte hon, att han andades så underligt. Plågorna tycktes hafva aftagit — ja, de voro öfverståndna — det började lida mot slutet. Men det såg ej Anna, ty hon kunde ej förena sig med den förfärliga tanken, att han var nära gränsen till en annan värld.

Stackars Johan! Inom honom stredo starka andar. Han saknade ju tron på Gud och evigheten. I hans härjade bröst skulle, om ej en vänd-

ning skedde, skilsmässan och saknaden väcka hemsk förtviflan. De misströstande sorgens tårar innebära en anklagelse mot gudomens grymhet.

Dödskampen hade börjat, och den var ej svår. Rosslingarne aftogo mer och mer, tills de plötsligt upphörde — han var död.

Anna grät, grät bittert och länge. Johan satt tyst bredvid barnets hufvudgärd, utan att för den dystra blicken hafva något fäste. Det var en helig andaktsstund, en stund, som fru S. ej förr upplefvat. Hon ville ej störa de sörjande, utan önskade hellre att hon icke erbjudit dem sin hjälp. Hon hade ej tänkt på den ensliga vägen hem. Hon hade endast tänkt på sällheten af att få tjäna. Nu var hon dock öfverflödig. Hvad skulle hon väl säga de stackars människorna? Deras sorg var så berättigad och naturlig. Annas bittra klagan till Gud var väl oförnuftig, men säkerligen behaglig för honom, som gifvit modershjärtat en så stor förmåga att älska. Det var så besynnerligt för henne. Hon riktigt afundades den sörjande modren, och likväl ryste hon vid tanken på, att någonsin behöfva känna hvad detta arma hjärta nu kände. Teorien och praktiken äro ofta så olika. Hon hade läst om, att svårmodet, som vid de aflidnas bår intager oss, är ej

något lidande, utan blott ett behagligt själens höjande genom saknaden. Sorgen har ju sin ljufhet. Men detta fasansfulla ögonblick, där ju värkligheten i all sin hemska dysterhet framträdde, visade något helt annat. Huru hade hon, då hon gick till sorgehuset, kunnat tänka, att det ändå vore det bästa för dessa fattiga människor, att Gud toge hem deras barn? En fattig moder är ju mäktig samma moderkänslor som den på jordiskt godt förmögna.

Hon kände sig vanmäktig att längre kvarstanna. Hennes aflägsnande störde ej de sörjande. Det var skönt att komma ut i den svala luften. Himlen var så hög och blå. Stjärnorna tindrade lika vänligt som alltid. Men det var dock som om allt talat om död och förintelse. Den lilla dödsbädden, de kvalfylda föräldrarne, den lilles plågor, hans kvidan och korta andedräkt — allt hade gjort ett outplånligt intryck i hennes deltagande hjärta. Hon kunde ej instämma i det talesättet, att döden är något ljuft. En sådan beskrifning tager sig bra ut på papper, men i värkligheten är döden något vidrigt, som vi för syndens skull måste erfara.

Det var i kväll så skönt att sluta hemmets dörr bakom sig. Hon tog ljuset och lyste på sin lilla älskling, som sof så godt med det ljufvaste

barnaleende på sina läppar. Hon tackade Gud, att hon i kväll ej behöfde känna den smärta, den sörjande modren därborta kände, och bad en innerlig bön för alla arma och sörjande.

VIII.

Det var svårt att få Anna till lugn igen. Allt för begrafningen hade Johan och Appelberg, hvilkens kärlekstjänster nu voro välkomna, ombestyrt. Anna sörjde och grät. Mödrar kunna aldrig tänka sig att mista den varelse, de födt till världen och vilja ej tro på möjligheten att nödgas skiljas därvid. Detta var den hårdaste pröfning, Anna ännu haft, och dagar och veckor förflöto, utan att någonting kunde trösta henne. Man fann henne ständigt sittande bredvid den lilla tomma sängen eller också sysselsatt med att laga den bortgångnes små kläder, under det hon kysste och fuktade dem med sina tårar. Än sökte Johan tala förstånd med henne, än harmades

han öfver hennes sorg; men i hvilketdera fallet som hälst åhörde hon honom lika tåligt, och det var som hade hennes arma hjärtas spänfjäder brustit.

Emellertid smittade denna nedslagenhet äfven Johan, och i sin ordning började också han att förlora inträsset för allt; hela timmar kunde han stå vid fönstret, trummande på rutan och stirrande ut i rymden. Deras sorg hade slutligen försoffat dem båda två.

Appelberg var dock outtröttlig. Efter hvarje dagsarbete skyndade han till Lindbergs, och medan de hängåfvo sig åt den största liknöjdhet, gjorde han allt för deras trefnad.

Hos Johan hade ett innerligt begär efter frälsning och nåd börjat göra sig gällande, och han var den förste som kom till sans. Den där bilden om herden och lammet, som fru S. omtalat, hade icke lämnat honom. Det utsådda kornet grodde, och till slut bräcktes tviflets och otrons hårda skorpa, och trons späda vårbrådd spirade upp i ett förr så tvifvelsjukt hjärta.

Med Anna var det på långa tider icke lönt att tala om Guds kärlek. Hon kunde ej se den, sade hon. Men så småningom lade sig äfven hos henne den våldsamma sorgen, och de plikter, hon

hade mot sin make och det torftiga hemmet, kommo åter för hennes blick.

Johan hade nu börjat arbeta. Så snart Annas sinnestillstånd det tillät, sökte han och fick börja arbeta hos Adamssons. Han var visserligen ej ense med sig själf om det var rätt att bryta med de få, som ännu höllo ut i striden, men hvarför skulle han väl vedervåga att föra sig själf och Anna till yttersta randen af armod. Hans sinne hade ock blifvit helt annorlunda. Han riktigt längtade efter Appelbergs sällskap.

En afton, då de gingo hem från arbetet, föll talet på den gångna sträjktiden.

— En underlig tid hafva vi genomlefvat, du Johan, sade Appelberg.

— Ja, det har varit sträjk alltigenom, inföll Johan.

— Ja, du har rätt, sträjken har sträckt sig längre än vi anat. Och större verkan har den haft än vi anade, då den började. Vi hafva ju både tappat och vunnit!

— Vi ha tappat i striden mot byggmästarne, menar du?

— Ja, det förstås, men ännu mer. Vi hafva också tappat den stora tanken om oss själfva och

om hvad vi af egen kraft kunna uträtta. Och vi hafva vunnit den sköna erfarenheten, som är uttryckt i ordet: Att vara gudlig och låta sig nöja, är vinning nog. Denna sträjk har nog varit den mest betydelsefulla vi någonsin få upplefva. Huru svårt det än var, så hjälpte Herren oss att också sträjka mot gamla tänkesätt och syndavanor. Man beskyller oss visserligen för att vara fantaster, och att vi af låga bevekelsegrunder hafva börjat detta nya lif, men låt oss bedja, att Gud skänker oss nåd att vandra så, att vi med vårt lif må bevisa hvars andas barn vi äro.

— Du har rätt, Appelberg. Men en sak tänkte jag på, nu kunna vi ej vara med i fackföreningen längre. Jag har hört, att det skall finnas ett »troende arbetarnes förbund», och dit skola vi gå.

— Det tror jag inte, Johan, egentligen behöfva vi intet sådant hjälpmedel, så länge vi tro på en Gud som straffar orättfärdigheten och hör den upprikтiges bön. Jag förstår nu Davids ord, när han säger sig aldrig hafva sett den rättfärdige efter bröd gå, eller hans säd nöd lida; Gud hjälper de sina. Men å andra sidan, så tror jag, att vi så länge böra stå kvar i fackföreningen, ty om vi nu skulle skilja oss ifrån den, så skulle de blott få ett nytt

tillfälle att håna oss och kalla oss för andligt uppblåsta eller högmodiga själar. Gud, som har fört oss från mörkret till sitt underbara ljus, har kallat oss att förkunna hans dygder. Vi äro världens ljus och salt, Johan, och behöfves kristendomens ljus och sälta någonstädes, så är det i fackföreningen.

Nu mötte de den gamle traktatutdelaren, och som vanligt hade han en liten skrift till hands att gifva dem. Han kände igen Appelberg och talade några vänliga ord både till honom och Johan. Johan tog denna gång emot skriften med helt andra känslor än hvad fallet var vid förra sammanträffandet.

Vid hemkomsten fann han hemmet så ljust och inbjudande. Den goda fru S. hade åter aflagt ett besök där, och hon lämnade alltid spår af trefnad och glädje efter sig. Hon hade riktigt tagit ihåll med Anna och påvisat det syndiga uti att sörja så, att man totalt glömmer sina plikter mot de ännu lefvande. Allt detta hade dock blifvit sagdt på ett så kärleksfullt sätt, att Anna kände sig uppmuntrad af bestraffningen.

Det blef en fröjdefull stund den kvällen. Appelberg, som gjort sällskap hem, tyckte att sista sträjken nu var slutad. Det hade, menade han, varit sträjk i alla lefnadsförhållanden, och han hoppades

att en del af sträjken — den andliga delen — skulle få evighetsbetydelse. Det blef en riktig hälgdagskväll.

Gemensamt sjöngo de:

»Ty han vill då till oss komma,
som en morgonrodnad klar,
och bebåda sina fromma,
att hans dag skall komma snar:
Salighetens ljusa dag,
då, med nåd och välbehag,
Guds, vår faders, milda öga
ser till oss ifrån det höga.»

Så blef det bönestund utaf. Johan kunde nu ock bedja. Så här ungefär lydde hans långa andäktiga bön: »När hoppets stjärna nedgår och glädjens låga slocknar, när lugnet flytt ur mitt bröst och lidandet tager öfverhand — skall jag då förtvifla, du lifvets herre? Hvem skall hjälpa mig, om icke du? Hvarföre, barmhärtige Gud, skall jag duka under i nöd och ångest? Så ropade jag i min bedröfvelse till dig, ty du hade ju redan talat till mig de lugnande orden: 'Åkalla mig i nöden.' Därför ropar jag till dig i min nöd: Var min och min makas tröst och beskärm. Du Gud, som jag var så tjärran för, har uppvärmt mitt hjärta, hjälp mig att nu vandra i din kärlek, led mina stapplande

steg, led oss, så att vi få se den himmel, som du hemförlofvat vårt barn till. Hjälp mig också, att jag icke med bitterhet må se huru det går mina medmänniskor väl, äfven om motgången skulle kasta skugga i min väg. Tack att jag får kalla dig min fader genom Jesus Kristus.»

Bönstunden slutade med uppläsandet af traktaten, som Johan mottagit af den gamle herrn. Det var en liten god traktat. Så här lydde den:

Fader vår.

Dyrbara ord! Lycklig den, som i en barnslig och sann tro kan af hjärtat rätt uttala det. Man kan på flere särskilda sätt tilltala Gud, den högste, emedan han är så mycket och mångahanda, men benämningen »Fader vår» är den skönaste af alla och för Gud själf den käraste. Men betänk, att blott den på nytt födde, d. v. s. den af Gud född är och af hjärtat tror på Jesus (Joh. 1: 12 och 3: 3; 1 Petr. 1: 3, 23), är ett Guds barn och kan med rätta så säga. Därför finna vi strax i början af denna bön *nödvändigheten* af nya födelsen och tron på Jesus Kristus. Utan Kristus Jesus, såsom naturliga människor, såsom vi af födelsen äro, är oss Gud ingen kärleksrik fader, utan, för våra synders skull, en vred domare (Ps. 7: 12—14). Men i Kristus Jesus, hvilken bedit, lidit och låtit sitt blod rinna

för ogärningsmän, tillbjuder Han oss nåd och förlåtelse och vill vara oss en kärleksrik, himmelsk Fader.

Detta borde beveka hvarje människa, att framför allt, likt den förlorade sonen i evangelium, återvända till Gud, som är kärlekens Fader, och botfärdigt nedkasta sig för Hans fötter; ty Han är ju en medlidsam och barmhärtig Fader, hvilken uppsöker och återkallar den förlorade, ja, som ser honom på afstånd, hyser förbarmande med hans elände och skyndar honom till mötes, samt faller honom om halsen, kysser honom och upptager honom på det kärleksfullaste sätt (Luk. 15). Betänk yttermera, hvilken lycka och ära det är att vara ett Guds barn, och hvad Gud är för en Fader för de sina, nämligen den kärleksfullaste, den visaste, den rikaste, den trognaste och en evigt blifvande Fader, hvilken väl försörjer de sina till själ och kropp i tid och evighet. Men på samma gång erinrar oss äfven tilltalsordet »Fader vår» om våra *barnaplikter*, som vi aldrig skulle försumma, nämligen kärlek, tacksägelse, förtroende och lydnad, samt om våra *förbindelser* emot alla Guds barn; de må till sitt jordiska stånd, till sin bildning eller »yttre kyrkliga bekännelse» vara aldrig så mycket skilda ifrån oss, så må vi dock erkänna dem såsom Guds barn, såsom bröder och systrar i Herran, älska dem och bedja för dem, och alltså ett med dem alla alltid af hjärtat säga: »Fader vår» etc.

På Bohlin & C:os förlag har utkommit:

Barrows, J. H., Världens första allmänna Religionsmöte, 2 delar. Pris häft. 12 kr., inb. 16 kr.
Bohlin, K. J., Genom den stora västern, häft. 1: 75, klotb. 3 kr.
Drummond, Henry, I dagens religiösa frågor, häft. 0: 40.
Evers, Edvard, Från kunskapens träd, häft. 6: 50, inb. 8: 50.
Erikson, J. M., Metodismen i Sverige. Praktband 6 kr.
Fehr, Fr., Om den ställning våra heliga skrifter intaga till bruket af alkoholiska drycker, häft. 25 öre.
Fries, S. A., Betydelsen af religionskongressen i Chicago 1893, häft. 0: 50.
„ Religionsvetenskapliga kongressen i Stockholm 1897 häft. 6: 50, inb. 8: 50.
„ I religiösa och kyrkliga frågor, häft. 2: 50.
Farrar, F. W., Bibeln, dess betydelse och auktoritet, häft. 3: 25, inb. 4: 25.
Gerok, Karl, Poesi och Religion, häft. 0: 30.
Gough, John B., Eko från talarestolen, häft. 4: 75, inb. 6: 75.
Halvorsen, E., Spår i snön, häft 60 öre.
Hermelin, Joseph, I Nykterhetsfrågan, häft. 1 kr.
Hughes, Hugh Price, Social kristendom, häft. 1: 25, inb. 2: 25.
„ „ Kristendomens moral, häft. 1: 25, inb. 2: 25.
„ „ Jesu Kristi kristendom, häft. 1: 25, inb. 2: 25.
Lambert, L. A., Fritänkeriet på sanningens våg, häft. 1: 50.
Saxon, I blått band, häft. 0: 50.
Segerstéen, Gustaf, Växlande bilder, häft. 1 kr.
Schütz, E., Fader vår, 0: 50.
Spurgeon, C. H., Pilspetsar. Pris häft. 1: 25, klotb. 2 kr.
Stead, W. T., Om Kristus komme till Chicago, häft. 1: 75.
Schön, August, Sträjk, häft. 50 öre.
Swensson, C. A., Vid hemmets härd, häft. 4: 50, inb. 6: 50.
Talmage, T. De Witt, Från krubban till tronen, häft. 5:50, klotb. 7:50.
„ „ Vigselringen. Pris häft. 1: 25, klotb. 2: 25.
„ „ Genom Palestina, häft. 1: 25, klotb. 2: 25.
„ „ Från Pyramiderna till Acropolis, häft. 1 kr., klotb. 2 kr.
„ „ Omkring tebordet, häft. 1: 75, klotb. 3: 25.
„ „ Kvinnan, häft. 1 kr., klotb. 2 kr.
„ „ Jorden rundt, häft. 4: 75, inb. 6: 75.
Tråsdahl, J., Andliga brytningar, häft. 0: 50.
Young, E. R., Med kanot och hundsläde, häft. 2 kr., klotb. 3 kr.
„ Bland indianer i wigwams och vid lägereldar, häft. 2 kr., klotb. 3 kr.
„ Oowikapun, häft. 1: 50, klotb. 2: 50.

Hög rabatt vid partirekvisitioner.

6000265051
Göteborgs universitetsbibliotek